

N33. RAMASETTER ROBERT
urnak
BUDAPEST
Disztór 2 I. em.

Posta
Közvetítő
No. 234713/929.
Telefon: 8-81. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 500, egészévre 1200 lej. Kihí-
rások: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. Hír-
adatok díjazásában szorít. Az „Új
Közélet” az erdélyi és bánátsági ter-
ületek egyetlen politikai napilapja.
Működésünk utánnomását csak a for-
galmi megjelölésével engedjük meg.

ÚJ KÖZLET

Ara 5 k
Kedd, 1937. március 30.
5697. ÉV. NISZAN 18. XX. ÉVF. 73. SZÁM

X. Klarát eltemették

X. Klára egy előkelő freiburgi polgár 21 éves leánya volt. Néhány hónappal ezelőtt megismerkedett Danziger Antal zsidóvállalás ügyvédjével. A szülők figyelmeztették a lányt az ismeretség hiábavaló voltára. A nürnbergi törvények értelmében ugysem mehet az ügyvédhez feleségül. A fiatalok azonban annyira szerették egymást, hogy ennek ellenére gyakran összejöttek.

A városkában persze „mindenki” tudott a dolgról. Végül akadt két tanu, aki azt állította, hogy Danziger fajgyalázást követett el. A bíróság megindította az eljárást s a minapi főtárgyaláson nyolchónapi börtönrre ítélte az ügyvédet. Csak azért szabott ki ilyen enyhe büntetést, mert az ügyvéd végigküzdötte a világháborút és a legmagasabb katonai kitüntetéseket szerezte meg. A lányra, a törvény értelmében, nem szabható ki büntetés.

A körülményekre való tekintettel a bíróság zárt tárgyalást rendelt el. Még az újságírók sem jelenhettek meg a tárgyaláson. Ennek ellenére az Allemanne nemzeti szocialista újság hosszú tudósítást közölt a tárgyalásról. Nemesak hogy kiírta a leány és a szülei nevét s lakásuk címét, de még pornografikus részletekkel is tele tüzdelte a tudósítást s közölte X. Klárának azokat a szavait, amelyeket állítólag a találkán mondott. A lapot természetesen elkapták s a környéken másról sem beszéltek.

Ez a durvaság annyira megrendítette X. Klárát, hogy a vonat elé vetette magát.

Már az „Allemanne” közleményei felháborította a lakosságot. A boldogtalan leány öngyilkossága még jobban felkavarta az indulókat. Attól lehetett tartani, hogy a leány temetésén súlyos kihágásokra kerül a sor, s ezért a hatóságok erős készültséget vonultattak ki. A készültségnek azonban, mint a berlini távirat mondja, semmilyen dolga nem akadt.

Talsmita és Beaila

„Az egyre kaotikusabbá bonyolódó belpolitikai helyzet egyetlen bizonyossága: Tatarescu kormányoz tovább. Sőt: a liberális kormányegyesítés átszervezéséről írnak a lapok, ami a legfőbb alkotmányos fórum bizalmának újabb és beszédes megnyilatkozása volna.

Októberben mindenestre lejár a négy esztendő, amit az alkotmány egy kormány, helyesebben egy parlament számára biztosít. A parlament feloszlata és az új választások csak az alkotmány intézkedéseinek világos megkerülésével odázhatók el. Ez azonban nem látszik valószínűnek.

Az alkotmány értelmében a kormányt az uralkodó nevezi ki. Az alkotmányos szokás értelmében az a párt kapja a megbízást, amely a legnagyobb mértékben letéteményese a választótömegek bizalmának.

A tömegek szimpátiája és orientálódása felel a változást megelőző választások szolgálatának felvilágosításával.

Képviselet vagy szenátorválasztás nem lesz többé. Törvény tiltja, hogy az ülészak utolsó évében megüresedett mandátumokat betöltsék.

A tömeghangulat lázmérőjeként maradna tehát a községi és megyei választások eredménye.

Az elmúlt hétén három megyében választották. Ezek közül Ialomita megyében a go-cuzisták és Brailában a validisták szereztek meg a szavazatok többségét. Ezen az eredményen mit sem változtat, hogy Ialomita dr. Banu, a legmértékesebb és legcivilizáltabb gogista vivta ki a szélsőségesek számára az első helyet az összes többi ellenzéki pártokkal szemben.

Ezt mutatja tehát a lázmérő, ez a tömeghangulat és „indikáció” a felsőbb fórumok számára?

A nemzeti parasztpárt, a belső egyenlenségek és torzalkodások miatt akciójában megbénított nemzeti parasztpárt még mindig a tömegek pártjának tekinti magát és elvitatja, hogy Ialomita és Braila jelentették a tömeghangulatot.

A párt lapja, a Dreptatea ezeket írja például:

„Tatarescu kormánya, alantas politikai szemléletéből változatlanul támogatja a jobb-

Hitlernek a katolikus egyházból való kiközösítéséről tárgyalnak a Vatikán köreibben?

Végsőleg kiéleződött a feszültség a német hatóságok és a keresztény egyházak között a husvéti ünnepek alkalmából

A Lupta magántáviratot közöl bécsi tudósítójától, aki szerint a News Chronicle ottani munkatársa tudni véli, hogy a Vatikán köreibben Hitler kancellár esetleges kiközösítéséről beszélnek. Hitler ugyanis római katolikus. Ez lenne következménye a Vatikán és a német kormány közti feszültségnek, amit a hivatalos német sajtó által a nemrégiben kiadott pápai enciklika ellen intézett támadások robbantottak ki.

Berlin, március 29. A nemzeti szocialista hatóságok és a keresztény egyházak közötti konfliktus a husvéti istentisztelet alkalmából kiéleződött. A berlini katedrálisban Preissing püspök felszólította

a híveket, hogy írásban tiltakozzanak a nemzeti szocialista hatóságoknál a katolikus iskolák bezárása miatt. Faulhaber bíboros kijelentette, hogy a katolikus egyház tovább fogja folytatni harcát a keresztény ideálok megvalósításáért.

Niemöller protestáns lelkész a husvéti istentiszteleten felolvasta azoknak a katolikus papoknak és világi vezetők férfiaknak a listáját, akik a munkatáborokban vannak internálva és felszólította híveit, hogy imáikban ne feledkezzenek meg ezekről. A rendőrség elkobozta a német protestáns egyháznak a husvéti ünnepek alkalmából kiadott köriratát.

A közeli napokban ismét megnyílnak az egyetemek és főiskolák

Visszalogadják az exmatriculált diákokat

Bucuresti, március 29. Az egyetemközi tanács befejezte tanácskozásait. Elhatározták, hogy az egyetemeket fokozatosan nyitják meg, abban a mértékben, amelyben ezek a közoktatásügyi minisztérium rendfenntartásával kapcsolatos rendelkezéseit életbe léptették. Az egyetemközi tanács az egyetemek megnyitásával kapcsolatosan felhívást intézett a rektorokhoz és dékánokhoz, hogy a felsőiskolai oktatási törvényt szigorúan alkalmazzák. A rektorok és dékánok tartoznak ellenőrizni a tanárok működését, a tanárok pedig a tanév végén kötelesek jelentést tenni a minisztériumnak a tevékenységükről.

Ismeretes, hogy a közoktatásügyi minisztérium elrendelte mindazon diákoknak az egyetemokről való kizárását, akik az elmúlt két esztendő alatt egyévi vizsgáikat nem tették le. Az eképpen exmatriculált diákok számára az egyetemközi tanács lehetőséget nyújt, hogy kérjék újrafelvételüket. Tartoznak azonban írásbeli nyilatkozatokat tenni, hogy az egyetem törvényeit és szabályzatait maradéktalanul respektálni fogják, hasonlóképpen kötelezik magukat arra, hogy semmilyen párt, vagy politikai szervezet tagjai nem lesznek. Ellenkező esetben örökre kizárják őket az egyetemről. A nyilatkozattétel ünnepélyes formák között történik meg. A diák a nyilatkozatot a rektor s az illetékes dékán előtt írja alá, majd tartozik kezét nyújtani egy a dékánnak, mint a rektornak.

Bucuresti, március 29. Hétfőn reggel 8.15 perckor újból megkezdődtek az előadások a bucaresti politechnikumon. A politechnikum megnyitását csak szombaton határozták el, úgy, hogy a vidéki diákok jórésze nem is szerezhetett idejében értesülést az előadások

megkezdéséről. A politechnikum megnyitására azért volt szükség, mert a növendékek július 1-én meg kell kezdeniük gyakorlatukat az ország különböző üzemeinél és eddig az időpontig az előadásoknak be kell fejezödniük. Ugy a tanári testület, mint a mérnök hallgatók egyesülete kollektív memorandumban biztosította a közoktatásügyi minisztériumot arról, hogy nem lesznek rendbontások.

Csütörtökön megnyitják a mezőgazdasági akadémiákat

Bucuresti, március 29. A mezőgazdasági akadémiák holnap este ül össze a tanári kar, mely jelentést fog tenni a főiskola megnyitásának kérdéséről. A jelentést szerdán nyújtják be a minisztériumhoz, csütörtökön pedig valószínűleg megkezdik az előadásokat.

Tetuanban a felkelők ellen irányuló összekülvést leplezték le

Madrid, március 29. A Havas tangeri jelentése szerint biztos forrásból azt az értesülést szereztek, hogy a tetuani repülőterén katonai összekülvést leplezték le. Az összekülvés a felkelő kormány ellen irányult. A Havas levelezője megállapítja, hogy az összekülvés leplezése a tetuani repülőter 30 katonáját és tisztjét március 24-én halálra ítélték és agyon is lötték.

A spanyol frontokon egyébként stagnál a helyzet.

Roque Franciaországgal és Hitler Németországgal tartozókat veszi hóna alá a Tatarescu kormány. Felhívjuk a kormányt, tüzze ki egyszerre, egyazon időpontra az összes megyei és községi választásokat, hogy az ország megismerhesse a reális politikai helyzetet.

VILAG TUL

Tudományos gyermeknevelés

Bécs, március

A gyermekjáték tudományos analízise ma már rendkívül fontos fejlődéstani, történelmi és pszichológiai megismerés központjaink. Charlotte Bühler, a londoni egyetem egyetlen nő-professzora volt az, aki az itteni pszichológiai intézetben teljesen új vizsgálati módszert dolgozott ki. Ez a metódika exakt precizitással vizsgálja a gyermekek képességeit és hajlamait, amelyeket játékok közben árulnak el. Egy évvel ezelőtt Charlotte Bühler professzor a londoni egyetem meghívására az angol fővárosban felállította az első gyermekpszichológiai tudományos kutatóintézetet, amelynek mását most Bécsben is megnyitotta. Ebben az intézetben szülők, iskolák, intézetek, internátusok elküldik gyermekeiket, akiket szisztematikus kísérleteknek vetnek alá és ezek alapján megállapítják, milyen irányban fejlettek vagy visszamaradtak, milyen jó tulajdonságaik vannak, melyeket fejleszteni lehet és kell és micsoda hibák szunnyadnak bennük, amelyekről idejekorán le kell szoktatni őket. Diagnózist csinálnak és egyben praktikus tanácsokat is adnak, hogyan kell bánni minden egyes esetben a gyermekekkel.

A Bühler-féle kísérletek alapvető pontban különböznek minden eddigi gyermek-pszichológiai vizsgálatól. A kísérleti lelektannak ugyanis rendkívül nagy metódikai nehézsége van. A vizsgálandó egyének a laboratóriumban teljesen más körülmények közé kerülnek, mint odakint az életben és a megfigyelendő lelki jelenségek ennek következtében mindig bizonyos színezetet kapnak. Ha pl. meg akarom vizsgálni a haragot, egészen más lesz ez a harag, aminővel a természetben találkozunk, mint az, amelyet a laboratóriumban „állítok elő.”

Ezek a nehézségek még inkább meghatározóvá válnak akkor, ha a kísérleti személyek gyerekek. A gyermek, ha érzi, hogy vizsgálják, teljesen másképpen viselkedik, mint ha egyedül volna és így az eddigi „teszt” mind abban a hibában leledtetek, hogy az eredmények mindig meghamisítva adták vissza a gyermeki lélek képét. A „drukk”, a minden gyermekben ösztönösen rejlő színgyenezet vagy akár a kitűnni akarás végeredményben olyan beállítottságot eredményez, amely nagy mértékben meggátolja a természetes képességek szabad kifejtését. Az eddigi tesztekkel megvizsgált gyermekek éppen ezért mindig csak egy minimumot tudtak produkálni abból, amire különben képesek lettek volna.

Bühler professzor laboratóriumában nem veszi körül a gyermekeket készülékek és műszerek titokzatossága. Ez a laboratórium nem más, mint pompásan berendezett gyermekszoba, amelynél szebbnél-szebb játékszerek sorakoznak egymás mellé. A gyermekek nem kapnak bonyolult kérdéseket, amelyekre néha maguk a felnőttek se tudnának helyesen válaszolni, hanem egyszerűen játszanak hagyják a kis delikvensüket. A kislány csak játszadozzon babájával vagy főzőcskéjével, a kisfiú miniatűr automobiljával vagy Mecanójával. A gyermekpszichológusnak itt nem az a dolga, hogy kicsiny kísérleti személyt kiemelje meghitt köréből, hanem, hogy le szálljon hozzá és az ő kis dolgainak tudományos elemzéséből következtessen pszichikai kvalitásaira.

Charlotte Bühler körülvette ebben a „laboratóriumban”, amelybe, ha a gyermekek szabadulnak, egyszerre úgy érzik magukat, mintha tündérországha kerültek volna. És Bühlerné és asszisztensei csak megfigyelnek, anélkül, hogy belebeszélnek vagy zavarnák őket.

— Nézze, — mutatja halkan, — ott azt a két kislányt, aki főzőcskézik! Ugy el vannak merülve a munkában, nem is álmódjak, hogy alapjában véve „vizsgáznak.” Apró kis fazekakban, tepsikben minden oda van készítve, ami csak kell a kalácskészítéshez, liszt, tojássárgája, mazsola, mandula, cukor. A kérdés most már az, melyikük tud takarékosabban bánni az anyaggal? Melyikük a gyorsabb, az ügyesebb? Melyik van játék közben nagyobb tekintettel játszótársnjére, melyik

szociálisabb, melyik hagy rá mindent a láskira, melyik a veszekedőbb, a civakobbb? A problémák egész serege merül föl, melyeket kényelmesen és egyszerűen meg lehetünk.

De a vizsgálat már akkor megkezdődik, amikor a gyermekek belépnek a szobába. Van, akinek tátva marad a szája a csodálástól és azt se tudja, melyik játékhoz illeszkedik először. Van, aki tanácstalan és sok hosszasan gondolkodás után tudja ráinni magát valamilyen foglalkozásra. Van zont, aki nem válogat soká, hanem ráveti magát az első játékra, amelyet leghamarabb illeszkedik először. Van, aki tanácstalan és sok hosszasan gondolkodás után tudja ráinni magát valamilyen foglalkozásra. Van zont, aki nem válogat soká, hanem ráveti magát az első játékra, amelyet leghamarabb illeszkedik először.

Csupa specifikus lelki karakterisztikum amelyet rögtön az első pillanatban elárul. Van, aki illedelmesen megkérdezi, melyikkel szabad játszani, van, aki kitépi társ kezét, azt, ami megtetszik neki. Aztán jellemző is, ki kicsoda játékot választ. Vannak, akik a kirakós vagy összeállítós játékokat szeretik. Itt nagyon lényeges annak a megapítása, melyikük találatosabb, melyik oldja meg a feladatot legegyszerűbben. Vannak, akik hirtelen felvillanó ötlettel győzik a nehézségeket, vannak, akik gyermekmódról ugyan, de szisztematikusan és logikusan gondolatot követnek végig, amíg megkapják, mit kell csinálniuk. Mások cél nélkül próbálkoznak addig, amíg egyszerre csak rá nem hibáznak a helyes utra. Vannak olyanok is, akik csalással segítenek magukon.

Meg lehet látni, hogy egy gyermek kitarthat-e a játékban vagy csapongó. Sokáig foglalkoztatja-e egy és ugyanaz a téma vagy minduntalan új érdeklődése van-e. Van-e fantáziája vagy egyféle játékkal csak egyfélélt tud-e játszani. Milyen más ember az a kislány, aki a babát öltözteti, cicomázza, mint az, aki anyáskodik fölőtte, cucit ad neki és ringatja, hogy elaludjon. Milyen más ember az a fiú, akinek az a mulatsága, hogy rudakból és csavarokból bonyolult gépezeteket állít össze, mint az, aki színes kövek rakásában már primitív esztétikai élvezetet keres.

Rendkívül érdekes, — mondja Charlotte Bühler, — milyen más tulajdonságokkal rendelkezik az „egyetlen” gyermek, mint aki testvérek között nő föl. Az egyetlen gyermek sokkal több gátlással küzd, amelyek egész későbbi életére kihatással vannak. Ezeket a gyermekeket sokat kell gyermek-társaságba vinni, mert nincs az a szülői szeretet, amely pótolni tudná a szociális faktort és amely fölérne a testvérek vagy a pajtások közösségével. Az egyetlen gyermek rendszeresen szociálisabb, kevesebb érzi a köz iránt, ami később konfliktusokra vezet. Nem egy ember bukott el az életben csak azért, mert gyermekkorában nem volt alkalma beilleszkedni a társadalmi rendbe.

Oroszországban, — folytatja magyarázatát a professzornő — a gyermekeket kivették a szülői házból és nagy gyermekközösségekben helyezték el őket, éppen azért, hogy ezt a szociális faktort kifejlesszék bennük. De később rá kellett jönni, hogy amilyen hiba az ottani egyoldalú antiszociális nevelés és lényeztetés, olyan hiba a szülői ház, az otthon teljes elvonása. E téren itt Bécsben is érdekes kísérleteket végezünk. Arva gyerekeket részben mintaszéri intézetbe adtuk be, részben kiadtuk őket családokhoz. Az eredmény egészen csodálatos volt, még pedig testi és lelki szempontból egyaránt. Kiderült, hogy a gyermekek lényegesen jobban fejlődtek még a legszegényebb és legprimitívebb családoknál is, mint a legkiválóbb pedagógusok alatt. A higiénia minden modern vívmányával berendezett internátusokban több betegséget kaptak, mint egy levegőtlen parasztházban vagy proletárlakásban.

Paleszina borotvapenge

Kapható FRIED JENŐ
acéláru szaküzletében
Cluj, Strada Regina Maria 27.

Április elsején megdrágul a vasút

10 százalékkal drágul a személy- 15 százalékkal az áruszállítás

BUCURESTI, március 29. A CFR kellemes húsvéti ajándékot készített elő a romániai utazóközönség számára: Április elsejével megdrágul a vasút. Az életbelépő új tarifa 10 százalékkal drágítja meg a személyszállítást, és 15 százalékkal az áruszállítást. A jegyek 10 százalékkal drágábbak lesznek, akár egész, vagy féljegy-ről, akár pedig kedvezményes és fűrdője gyekről van szó. Ugyancsak 10 százalékkal drágább lesz a gyorsvonatra szóló különbözeti jegy és a Rapid-vonatokra költelező tikit. Ugyanígy megdrágul 10 százalékkal a menettéri jegy, a heti bérletjegyek és a tanuló-jegyek.

Az áruszállításnál életbelépő 15 százalékos drágulás ugyanakkor általános. Vonatokozik tehát a személypoggyászra, a gyorsárura és a teherszállításra egyaránt. Megdrágul az újságok, tejeskannák szállítási ára is. A nemzetközi egyezmények alapján történő külföldi szállításoknál technikai nehézségek folytán egyelőre érvényben maradnak a régi illetékek.

Megérkeztek a tavaszi és nyári angol és exkluzív

szövetkülönlegességek

Weisz József uriszabó

CLUJ, Piața Unirii 25 L. Rózsa drogéria mellett. Telefon: 608.

Brüsszelben letartóztatták Rajna-Rosenthal Gyulát, a timisoarai Szerb Bank egykori igazgatóját

Rosenthal bankházat alapított Londonban és az ügyfelek tömegét fosztotta ki

Bécs. Páratlanul álló bank- és devizacsalásról érkezett hivatalos jelentés a bécsi rendőrigazgatóságra, amellyel a brüsszeli rendőrség közölte, hogy a belga fővárosban letartóztatták Rosenthal Gyula londoni bankkár, annak személyi titkárát és egy Fog-sani nevű román értékpapírügynököt, ugyanakkor pedig elfogatóparancsot adtak ki Rosenthal londoni bankár hat tisztviselője ellen. A londoni és brüsszeli rendőrség nyomozásának adatai szerint Rosenthal Gyula és több Pestről külföldre szökött fezőr, — közele egymillió svájci frankkal károsították meg a londoni bank üzletfeleit, azonkívül pedig hatalmas arányú devizacsalásokat követtek el különböző európai államok kárára.

Ellis et Comp

Rosenthal Gyula, aki a háború befejezése után Budapesten konjunkturális tőzsdéüzleteket bonyolított le, három évvel ezelőtt költözött Londonba, ahol Ellis & Comp. név alatt bankházat alapított. A bankkoncesszió egy volt angol detektív, Mr. Wooder nevére szült. Az egykori angol detektív a cégbíró-ságnál a bankház igazgatójaként volt bejegyezve, most azonban kiderült, hogy a valóságban a sofóri szerepet töltötte be Rosenthal mellett és

a fezőr nagyobb összeggel jutalmazta meg azért, hogy kiváltsa nevére a koncessziót.

Meglehetősen változatos és kalandos élet-pályát futott be Londonba való érkezése előtt Rosenthal, aki egykor bankhivatalnok is volt Budapesten, ahonnan 1925-ben került Timisoarára.

Rosenthal egyik napról a másikra a Szerb Bank vezérigazgatója és főrésztulosa lett. A bank óriási arányú valuta- és devizauzleteket bonyolított le. Nagy meglepetés volt Timisoarán, mikor kiderült, hogy

Rosenthal többszáz ezer dollár veszteség miatt Párizsba szökött.

Rosenthal később Prágába tette át működését, bankot alapított és Csehországválakiában is nagyarányú prémiaüzleteket bonyolított le egészen addig, amíg 1933-ban ismét menekülni volt kénytelen a prágai rendőrség detektívjei elől.

1933 végén bukkant fel Londonban Rosenthal. Megalapította az egykori detektív segítségével az Ellis & Comp. bankházat, amely kiterjedt ügynökhálózatával behálózta az egész kontinentet és Rosenthal utasítása alapján

prémiaüzletekre csábították az embereket, akiket elkápráztatott a gyors megdagodás lehetősége.

A prémiaüzletek lényege abban állott, hogy azoknak, akik a londoni tőzsdén játszottak, az értékpapíroknak csak egy bizonyos százalékát kellett befizetniük az Ellis & Comp. bankháznál, amely kötelezte magát, hogy megvásárolja a részvényeket

és az üzletfeleknek csak az esetleges differenciákat kell később befizetniük. A bankár azonban — ez csak most derült ki — a papírokat nem vásárolta meg —

arra számított, hogy a papírok esni fognak, az ügyfelek veszítenek és akkor ő keresi meg a prémiaüzletbe befizetett tíz százalékokat.

A londoni bank nagyszerűen kiépítette üzlethálózatát. Ügynökei közé tartoztak többek között a hírhedt Sebestyén fivérek, akiknek évekként ezelőtt különböző visszaélések miatt egyik a napról a másikra kellett elmenekülniük Prágából, ahol magánbankházuk volt.

A Sebestyén-fivérek hol ebben, hol abban az országban bukkantak fel, ugyanakkor pedig a londoni bank brüsszeli fiókjában Rosenthal személyi titkára toborozta az üzletfeleket. Franciaországban és Svájcban is voltak expozitúrák Rosenthalnak, aki a legutóbbi években gazdag ember hírében állott már Londonban.

A vezérkari főnök

Rosenthal irányította az ügynököket, Sebestyén Pál Belgiumban és Svájcban dolgozott, Focsani értékpapírügynök pedig a kelet-európai államokban kötött nagy értékpapír-üzleteket. Maga a bank főnöke, Rosenthal Gyula csak nagy ritkán mozdult ki Londonból, hiszen brüsszeli irodáját, amely tulajdonképpen főintézte volt a vállalatnak, teljes megelégedésére vezette titkára és barátja, aki szintén pesti származású bank-szakember.

A tulajdonképeni vezérkari főnök mégis Sebestyén Pál volt, ez a hírhedt fezőr, aki az Ellis & Comp. deviza- és valuta-osztályát irányította. Sebestyén ellen, ez is csak most derült ki,

hat európai állam, köztük Ausztria és Magyarország is, körözlevelet adott ki évekkel ezelőtt.

A londoni bank és ügynökei ellen az utóbbi hónapokban egymásután érkeztek feljelentések: a különböző európai államokból. Csalásokkal vádolták a bankot és ügynökeit.

A nyomozás egyszerre indult meg Londonban, Brüsszelben és Zürichben, a bank tulajdonosa, Rosenthal Gyula ellen.

A vizsgálat az első időben negatív eredményre vezetett. Rosenthal azonban érezte, hogy forró a talaj a lába alatt, nem várta meg a további feljelentéseket, elhagyta Angliát és Brüsszelbe utazott. Belgiumban azonban a londoni rendőrség távirata alapján elfogták Rosenthal Gyulát. Személyi titkára is a rendőrségre került, őt azonban később szabadonbocsátották. A titkár azonnal elhagyta Belgiumot és hír szerint Budapestre utazott.

Megszöktek a büntársak

A következő napon a brüsszeli rendőrség Focsani értékpapír-ügynököt tartóztatta le,

ugyanakkor pedig parancsot adott Sebestyén Pál őrizetbevételére.

Sebestyént nem találták lakásán, megszökött, a feltevések szerint Németországba utazott.

Ugyancsak kerekelt oldott a londoni bank négy másik hivatalnok is. Ezek ellen nemzetközi körözést adtak ki.

Brüsszeli, londoni és svájci rendőrhatalóságok eddigi megállapításai szerint egymillió svájci frankra tehető az az összeg, amellyel a pesti fezőr londoni bankja megkárosította üzletfeleit. De devizacsalásokat is elkövetett a bank, nagy összegeket vett fel arra hivatkozva, hogy elintéz kifizetéseket olyan országokban is, amelyekben valutáris rendelkezések tiltják a külföldi kifizetések bevitelét.

Ilyen ürüggyel százezert svájci frankot csalt ki Rosenthal bankja vállalatoktól és magánosoktól.

A hatalmas méretű bankcsalásra vonatkozó rendőrségi megkeresések alapján a bécsi gazdasági rendőrség az elmúlt éjszaka már megkezdte a nyomozást. A bűnügy több szereplője ugyanis gyakran hosszabb időt töltött Bécsben és

valószínű, hogy az osztrák fővárosban is nagyarányú prémiaüzleteket követtek el.

Könnyen lehetséges az is, hogy a londoni bankár ügynökei közül többen most Ausztriában bukkálnak.

Rosenthal Gyula bankárt egyébként tegnap már az ügyészség fogházába szállították át, de a különböző európai államok rendőrségei ügyében tovább folytatják a nyomozást, amely még sok meglepő és szenzációs fejleményt ígér.

A mindentudó oxfordi diákok

Az oxfordi diákok minden helyzetben feltalálják magukat. Az oxfordi egyetemen van egy szónoki vitaiskola, amelyben időről-időre az egyetem tanárok és külföldi tudósok tartanak nívós előadásokat. Nemrégiben a klub vezetője kihirdette, hogy sikerült egy fiatal spanyol nőt, Mária Salneron kísasszonyt megnyerni, hogy előadást tartson a spanyol politikai helyzet jelenéről és a polgárháború valószínű kiemenetéről. Mondanunk sem kell, hogy az előadás napján a terem az utolsó helyig megtelt, a spanyol hölgyet pedig nagy tisztséssel köszöntötték a hallgatók. A spanyol hölgy igen megnyerő jelenség volt nádszál karcsu derekával, ragyogó fekete hajával és rózsás arcoskájával. Körülbelül egy óra hosszat beszélt folyékony angolssággal, amelybe csak egy nagyon kis idegenszerűség vegyült. Az előadást követő vitában pedig minden kérdésre kitűnően megfelelt. A vitatestet közös vacsora követte, amelyen az előadó a többiekkel szemben, akik sört ittak, hazájából származó spanyol sherryt fogyasztott. Az előadó azután korábban elhagyta a vacsorahelyiséget, a többiek pedig még kitűnő hangulatban poharazgatakat együtt, amikor egy karcsu szőke fiatalember lépett be, akit az elnök szívélyesen üdvözölt. Az elnök ezután szó-lásra emelkedett és ünnepélyes beszéd közben kijelentette, hogy számosan ostromolták, amiatt, hogy valaki Spanyolországról tartson előadást. Mivel pedig valójában spanyol nem állt rendelkezésre, azt a diákok kérte meg, aki az előbb lépett be az étterembe, hogy spanyol hölgynek öltözve tartsa meg az előadást. A közönség első pillanában nem tudta, hogy miképpen fogadja a bejelentést, végül azonban humoros oldalaról fogták fel az esetet és jóképet vág-tak márciusban megtörtént áprilisi tréfához. Az angol újságok, amelyek az esetről cikkeznek, megemlékeznek róla, hogy Oxfordban 1922-ben hasonló tréfát üsztek, amelyről szintén Anglia szerle írtak aztán. Angliában akkor jött divatba a pszichoanalízis s ekkor egy bizonyos dr. Emil Busch nevű bécsi lakos, akit Freud tanítványaként harangoztak be, a legkitűnőbb orvos; szakértők előtt tartotta meg nagylepű előadást. Akkor is egy oxfordi talpraesett egyetemi hallgató volt az est hőse, aki több órán keresztül orruknál fogva vezette a megjelent kitűnőségeket.

קאקורו

דיא תלמוד-הורה פערטרושעני ווכט איינען מלמד פיר גמרא תוים חומש רשי אפערטע ביו ר"ח אי"י.

Adresse: Bartfeld Fischel, Petroseni.

Bucuresti, ma
A számok, ada
szempontjából
súlyos hiányoss
nemzetiségi ké
jékozatlanság.
hogy a jobbold
tok szónokai
festik alá fejt
számokkal „iga
térhódításról
vadjajkát.
A munkanél
összeírása alk
mániái munka
súlyos. Az 19
szerint pedig
májában 12.5
össze. Manoil
jobboldali alal
nak játsza ki

Az alábbiak
lünk az intell
pontból való
nőkök száma
Pop Valér-fé
Ezt a rom
lapjának 1935
A Viitorul 1
egyik közlem
egyetlen ro

Az ügyvédsz
léje szerint 1

az etnikaila
dek száma
1936 decembe
százalék hián
valachicusok
hogy ez az
75 százalékos
A hadsereg
általában a
lyeket kis k
mazásuak fog
ga is elismer
1935 május
latoknál és
nullust alkál

A románok

Nagyarány
ságnak az i
kereskedelm
pontjából. H
boru előtt a
románok az
lakékkal, m
mint segéds
ügyi és ker
nőkök 2.7 s
százalékkal,
százalékkal
pítani, hogy
mán polgár
gazdasági é

A rendell
állapítható,
kanékiüliség
tultermelés
zök és a t
magukból é
Nemrégiben
szeket kine
zett: Ez
sm tulajdo
mig példán
taserők jór
re senki se

Mint fer
akik a kis
ségi fölén
kakkal így
tisztítják o
ról, város
szültek.
való tulter
azt az ipa
legjobban
vettek nél
többeség
gat azonban
legnagyobb

BESZÉLJENEK A SZÁMOK

Mi az igazi helyzet az ügyvédi karban és a magánalkalmazottaknál?
A romániai munkanélküliség helyzete

Néhány hiteles adat a munkahelyek etnikai megoszlásáról

Bucuresti, március 29. (Az Uj Kelet tui.) A számok, adatok és általában a statisztika szempontjából Románia közelebe évek óta súlyos hiányosságokat mutat. Különösen a nemzetiségi kérdésekben a legteljesebb a tájékozatlanság. Ez az állapot vezetett oda, hogy a jobboldali sajtó és a jobboldali pártok szónokai a legképtelenebb „adatokkal” festik alá fejtégetéseiket és légből kapott számokkal „igazolják” különösen a zsidók térdhódításáról hirdetett megtévesztő és üres vádjaikat.

A munkanélküli intellektuelek multikori összeírása alkalmával kiderült, hogy a romániai munkanélküliség egyáltalában nem súlyos. Az 1934. évi hivatalos statisztikák szerint pedig az országban az összes szakmákban 12.570 munkanélkülit számoltak össze. Manoliescu Mihai, aki ma a szélső-jobboldali alakulatok parlamenti szónokjává járta ki magát, 1934-ben 87.000 munkanélküliről beszélt. A nemzeti munkavédelmi törvényt 1934-ben kezdték alkalmazni és ekkor a törvény éle csupán az idegen alattvaló ellen irányult. Időközben hivatalos tényezők minden alkalmat megragadtak annak hangoztatására, hogy az ország gazdasági helyzete javuló tendenciát mutat. Ennek következtében a munkanélküliek száma fokozatosan csökkent. Az Univerul 1937 január 19-i számában közölte, hogy a romániai, hivatalosan nyilvántartott munkanélküliek száma 8664.

A munkaügyi miniszter a kamara ülésén kijelentette, hogy az országban nincs munkanélküliség. Ghiulea professzor a nemzeti parasztpárt egyik munkaügyi szakértője a Prezentul 1937 február 28-i számában kijelenti, hogy a munkaügyi miniszternek „részben igaz van”, mert az országban valóban nincs munkanélküliség.

igazgatósági tagságok ellenében befolyásukkal és összeköttetésekkel szabotálták az 1934-es törvény alkalmazását.

Ilyen tényállás mellett érdekesnek tartjuk ismertetni, hogy milyen álláspontot foglal el a Pop Valér-féle szándékokkal szemben a liberális párt és annak néhány egymással olykor súlyos ellentétbe kerülő csoportja. 1934-ben a párt hivatalosa, a Viitorul, közölte a párt vezető bizottságának kommunikációját, mely testvéri kolaborációt ajánl a kisebbségeknek. Amikor Gh. Tatarescu kormánya bemutatkozott a parlament előtt hangsúlyozta, hogy bel- és külpolitikáját I. G. Duca örökségeként kapta és folytatja.

A liberális párt programatikusan megnyilatkozásai szöges ellentétbe állanak a Pop Valér-féle tervvel, mely gazdasági gettót állítana fel a zsidóság számára. A tervezet Duca programjának pontosan az ellenkezőjét valószínűleg meg és olyan munkafeltételeket szabna, amelyeket csak cuzista vagy codreanuista párt foglalhata programjába. De ellentmond a tervezet Tatarescu miniszterelnök 1936 április 24-én Ploestiben tartott beszédével, amelyet éppen a numerus valachicus híveivel intézett:

— Az állam magasabb érdekei is megkívánják — hangoztatta a miniszterelnök, — hogy a kormány a megértés politikáját üzze a kisebbségekkel szemben és hogy szabad fejlődésüket garantálja. Az országban együttálló különböző nyelvű s vallású állampolgárokkal szemben agresszív politikát folytatni kétélű fegyver, amely következményeivel az állam ellen fordul. A különböző vallási vagy etnikai elemekkel szemben tanúsított erőszak és üldözöttség gyűlöletet ébreszt fel, megzdí ellenállásokat és olyan reakciót készít elő, mely az államegységet gyöngíthető formában robbanhat ki.

Nincs román mérnök munka nélkül

Az alábbiakban néhány hiteles adatot közlünk az intellektuális pályák etnikai szempontból való elosztásáról. A román mérnökök száma például máris meghaladta a Pop Valér-féle 75 százalékos arányszámot. Ezt a román mérnökszövetség hivatalos lapjának 1935 májusi száma is megállapítja. A Viitorul 1936 március 31-i számának egyik közleménye szerint

ról, a Banca Romaneascról stb.-ről, melyek egyáltalában nem alkalmaznak zsidót. Maga Iamandi miniszter nevezte ezeket a „bizonyítékokat”

szemfényvesztő statisztikáknak a kamara 1934 március 10-i ülésén.

A vállalatok számával való büvézkedés

Az antiszemita pártokat azonban ez nem szerelte le és általános statisztikával kezdtek dobálózni. Így többek között azt is megállapították, hogy a nemzeti munkavédelmi törvényt nem sikerült alkalmazni. „Kiderült” hogy az ország 257 ezer ipari és kereskedelmi vállalata közül 2 év leforgása alatt csak 2.600 vállalatnak a helyzetét sikerült tisztázni, vagyis az öszvállalatok számának alig 1 százalékát, ami azt jelenti, hogy az összes vállalatok helyzetének megvizsgálása legalább 100 évet venne igénybe. (D. K. Ioanitescu szavai 1935 december 13-án.)

A statisztikai hivatalban közzétett 1932-ben egy kimutatás, mely szerint az egész ország területén 266.229 kereskedelmi és ipari vállalat működik, melyekből 145.602 falvakban, 120.629 pedig városokban működik. E vállalatok között ott találjuk az összes falusi kézműveseket és mészárosokat, a cigánykőműveket, a hentest, a péket és a tejest, a kis- és nagykereskedőt, az egyszerű szűcsöt és a nagy bőrgyártót, sőt az apró házipart üzö falusi szövőszék tulajdonosait is.

A kimutatás részletesebb adatokat is nyújt. Felvételek Ilfov megyében történtek, ahol például Afumati községben, amelynek 3.264 lakója van, 51 kereskedelmi és ipari vállalat működik. A 777 lakóú Filistachi községben 12 vállalatot számoltak össze. Miután a statisztika szerint minden egyes házra 4-4 lélek esik Afumatiiban, minden 14 háztartásra jut egy vállalat. Ime, ezek azok a statisztikák, amelyeket nagy hangon tálat fel a jobboldali sajtó és amelyet politikai tökének akar felhasználni.

A munkanélküliség helyzete a világon

A legutóbbi statisztikák szerint 1937 elején egyes országokban a következő volt a munkanélküliség helyzete: Angliában 1.918.502, Németországban 1.823.721, Csehszlovákiában 679.900, Olaszországban 69.094, Franciaországban 433.834, Hollandiában 381.396, Ausztriában 301.790, Jugoszláviában 11.917, Romániában pedig 8.664. Németországon kívül egyetlen más államban sem tettek nemzetiségi különbséget az ország lakói között a munkanélküliség enyhítése érdekében. Németország fajkülönbségeket állított föl, munkanélkülieinek a száma mégis közel kétfélmilliót tesz ki.

Motema szenátor a nemzeti munkavédelmi törvény alkalmazásával kapcsolatban statisztikát tett közzé, mely szerint bizonyos iparvállalatoknál a külföldiek száma 30-38 százalékot tesz ki. Amennyiben ezek a számok igazak, akkor érthető, hogy miért a akarnak a belföldi lakosság valamelyik rétege vagy nemzetisége terhére megszorításokat alkalmazni. A törvényt tehát olyan értelemben kell módosítani, mely lehetővé teszi az erőteljesebb ellenőrzést a külföldieket alkalmazó vállalatoknál. Hogy ez miért nem sikerül, annak bizonyítékául idézzük a munkaügyi bizottság elnökének alábbi jellemző szavait: „Bizonyos politikuskok jövedelmező

CAPSICUM-TAPASZ

reumatiz

BEIERSDORF-BRÁSOV

Iamandi a kamara 1934 március 10-i ülésén pontosan fogalmazta meg, hogy mit ért állampolgár alatt. Mindezt pedig olyan atmoszférában tették, amikor az ország egész sajtója és az összes pártok a gazdasági krízis csapásairól beszéltek. Ma viszont, amikor mindenütt a legnagyobb optimizmus uralkodik az ország gazdasági helyzetét illetően, amikor a gazdasági fejlődést a miniszterelnök, a pénzügyminiszter, sőt maga az ipar- és kereskedelmi miniszter is elismeri, váratlanul olyan törvények tervei bukkantak fel, amelyek a jelenlegi gazdasági helyzetben teljesen érthetetlenek. De még emlékeztet Dinu Bratianu pártelnökének a legutóbbi pártértekezleten elmondott nagy beszéde, amelyben többek között a következőket is mondotta:

— Mi nem vagyunk Németország, amelyben 70 millió némettel szemben néhány pajesztes kisebbségi létezett csak. Romániában 4 millió kisebbségi van. A nacionalista politikáknak meg kell lennie, lépésről lépésre kell haladni, nehogy zavart keletünk az ország gazdasági életében.

Ezekkel a megnyilatkozásokkal szemben áll a Pop Valér-féle nemzeti munkavédelmi gondolat, melynek parlamenten kívüli megvalósításáról is szó esett már a legutóbbi napokban. Emberi ésszel nem lehet megmagyarázni azt, hogy miért, mi okból és milyen szempontból volna erre szükség. És erős a meggyőződésünk, hogy az itt felsorakoztatott tényekkel szemben a nemzeti munkavédelmi elképzeléseknek meg kell hátrálniuk. A gazdasági élet törvényei minden arányosítási szándékánál erősebbek.

A Stock Exchange az angol halálipar központja

Kik az urai Anglia hadfelszerelési iparának? Hatalmasan virágozik a háborús üzlet

London, március 29. A négyévszázmillió fontos hadfelszerelési kölcsön letárgyalása és elfogadása az egész világ érdeklődését az angol hadipar papírjaira irányította. A londoni tőzsde legelőkelőbb tagjai minden hónapban összegyűlnek egy elegáns lokálban, a Piccadilly közelében. Az egyik legutóbbi vacsorán felemelkedett a vacsorán a tőzsde elnöke és ezeket mondotta:

— A közelmúltban igen tisztelt uraim néhány milliómossal szaporodott kiváló gyűlekezettünk.

Tetszésre szavazta az elnök szavait, az urak felemelkedtek, a pezsgőpoharak összekoccantak és mindenki a még szebb jövőre hörpintette ki poharát.

A londoni Stock Exchange urainak kívánsága teljesülni fog. 1929 óta nem volt olyan jó üzletmenet a tőzsdén, mint mostanában. Az alkusz urak ismét magasan hordják fejüket. Nem is csoda, hiszen a tiszteletreméltó intézet alkuszának lenni felér egy alsóházi tagsággal. A válság legsúlyosabb éveiben előfordult ugyan, hogy kivüleső egyének egyszerű uccal öltözékben és nemezzalappal fejükön betolakodtak a megszentelt helyiségekbe, de ma már ezek a „jobberek” ismét kiszorultak az uccára és csak a régi broker jelennek meg a tőzsde termeiben elegáns szürke félcinnderrel.

Egyszerű rubrikák

Ha az ember egy pillantást vet a villanyvilágított árfoylamjelzőlámpára, sok mindent megért. Legnagyobb tolongás azon a helyen van, ahol a vas, szén és érc rovataiba tartozó papirokat adják és veszik. Ezek a papírok az Armstrong Withworths művek, a Skoda-művek, a Wickers-művek és más hatalmas vállalatok részvényei. E részvények árfolyama pedig állandóan emelkedik. A részvények emelkedése az újáledt és feltámadt angol hadipar óriási virágzását jelenti. A nagy árfoylamemelkedések magyarázata egyszerű, Anglia fegyverkezike! Anglia szénmedencéjében ismét füstölnek a kémények, csökken a munkanélküliek száma, Sheffieldben pedig nem gyilkolnak többé borotvapengéket, hanem gyilkolják gépeket.

A munkáspárt, a leszerelés egykori pártja, nem is nagyon tiltakozott a fegyverkezés ellen. Kiderült, hogy a munkások nagy kereseteket jutnak és így az elhangzott tiltakozások inkább csak formások voltak. A fegyverkezési ipar urai, az egész vonalon győztek.

A névtelen ágyukirályok

Az alsóház egyik bizottsága még a mult évben maga elé idézte az angol fegyverkövacsokat. Azok egyszerűen nem jelentek meg. Lehet, hogy azért, mivel manapság már ilyen ágyukirályok nincsenek. A nagy családi vállalkozások már rég óta átváltak részvénytársaságokká. Az óriási vagyon névtelen részvényesek kezén van. Wickers ur tulajdonából óriási hadianyaggyártó részvénytársaság lett, amelynek fiókvállalata ott vannak csaknem valamennyi európai országban. A Wickers-művek részvényei négy herceg és márk, ötven gróf és báró, husz earl, nyolc képviselő és 12 katonatiszt birtokában vannak.

Kik vezetik?

Nem érdektelen utánanézni, kik vezetik a hadianyaggyárakat és kik csinálnak a névtelen részvényesek felhatalmazása alapján jó üzleteket? Amint az kiderült, a hadianyaggyárak élén legnagyobb részét egykori kiváló katonai személyiségek állnak. A hadihajóépítés egykori igazgatója és a tengerészet egykori technikai szakértője sok ideig igazgatója volt az Armstrong hadianyaggyárnak. Lord Southborough, az Armstrong egy másik igazgatója a háboruban, a brit tengerészeti lordja volt. Ugyancsak hadianyaggyári igazgató Lord Sydeham és Ötley tenegernagy, akik azelőtt a birodalmi véderőbizottság titkárai voltak. (Ez a legmagasabb katonai hatóság Angliában). Kiderült, hogy a magánhadianyaggyárak rendkívül szoros összeköttetésben állnak egykori miniszteriumi emberekkel.

A halálgyárosok mithosza lassanként eltűnik és a nagy pénzügyi kalandorok helyére részvényesek és államhivatalnokok lépnek. Most ezek örülnek a banketten a papírok emelkedésének.

A „statisztikák”

Mint fentebb is megállapítottuk azok, akik a kisebbségek túltengéséről és gazdasági fölényéről szoktak beszélni, statisztikákkal igyekeznek dolgozni. Am ezek a statisztikák csak bizonyos vidékekről, megyékről, városokról, sőt néha csak uccákról készültek. Amikor a zsidóságnak az iparban való túltengését akarták bizonyítani, pont azt az iparágat tálaták föl, amelyben a legjobban vannak képviselve a zsidók. Elővettek néhány lapot, mely tisztviselőinek többségét zsidókból rekrutálja. Hallgat azonban a statisztika ilyenkor az ország legnagyobb bankjairól, a Banca National-

Párizs egy napig csak az adóíveknek él

A francia adórendeletet semmiféle forradalom nem tudja megváltoztatni

Párizs, március hó. — Holnap nem szállíthatom le a képeket, — telefonálja a fényképügynökség. — Holnap se könyvelésem, se gépirókasasszony, de még csak kifutófiu sincs: holnap az egész irodámban mindenki az adóíveken dolgozik.

Mondhatta volna az „egész irodám” helyett: „az egész város” vagy „egész Franciaország”. Ma van utolsó napja az adóbevallások benyújtásának: aki lekési ezt a határidőt, súlyos büntetést fizet és kiteszi magát a hivatalból való megadóztatásnak. Viszont ki ne halasztaná a legutolsó percre az adóíve kitöltését? Van-e olyan szőrösszívű ember, aki ezzel a nem nagyon kedvelt munkával még sietne is? Így azután ma akárcsak általános sztrájk volna: minden üzlet, minden hivatal nyitva, de sehol nem folyik munka. Mindenki lázasan adóíveket ír s a napilapok egész szélességükben hozzák az óriásbetűs figyelemzést: Ne feledkezzen meg adóívről!

A radikális program és a valóság

Mi sem jellemezheti kiáltóbban Franciaország társadalmi strukturájának szolid, időálló, egészséges voltát, mint az a tény, hogy a forradalmi jelszavakkal dolgozó szocialista-kommunistaizű Blum-kormányzat valójában semmit, vagy alig valamit tudott változtatni a fennálló adópolitikán. A helytelenül forradalminak hitt Franciaország valóságban a világ legmúltban élőbb országa. A francia jelenben tizenhárom század él tovább; itt minden jövő a múltat folytatja és minden újítás hagyományokban gyökerezik. Minden ide érkező úfas ugyszólván első pillanatban megérzi, hogy Párizs minden világvárosi és nemzetközi volta mellett valami csodálatosan otthonos benyomást tesz: a házak, paloták, középületek mindmegannyi fa, mintha a földből hajtották volna ki. Le Corbusier, a nagy építész, azt mondta erre az észrevételre, hogy ennek egyszerű oka, hogy a párizsi házak valóban párizsiak: kivált régebben mind valamennyinek a helyszínén, itt Szajnamegyében fejtették ki az építőkveit. Rejtőzik ebben a kicsiny dologban valami szimbolikus erő: a párizsi politikai, a francia nemzeti fejlődés is olyan autochton, mint ezek a kövek. Talán azért hat elmaradtnak a francia polgárság és alkalmasint ez az oka annak is, hogy minden oroszbarátkozás ellenére a bolsevizmusnak Párisban talaja nincs... mert importáru Moszkvából. Itt az új világ lassú, kínos és hosszadalmas vajudással szervező magából a nemzeti múltból születik. Sehol nincs látható törés múlt és jövő között: minden kormány — (a mostani is) — az elődei munkáját folytatja.

Párizsban emberemlékezet óta nyílt parlamenti harcban állot a polgári adópolitika, („a széles rétegek viseljék a közterheket”), a szocialista Vincent Aurioléval, akinek két évtizedes jelszava, hogy „fizessenek a gazdagok”; és most, hogy Vincent Auriol tanár új szerencsésen beleszücsült Poincaré bársonyszékébe, bizvást megállapíthatjuk, hogy a két ellentétes világnézeti adópolitika a gyakorlatban egymástól semmit sem különbözik. A régi jó ellenzéki időkben untig hangoztatott „vagyonkataszter” és „vagyonadó”-ról szó sincs, mióta az ellenzék lett a kormány; az „anti-szociális” áruforgalmi adó új nevet kapott — („taxe unique”) — s háromszori 2 százalékról egyszeri 6 százalékra változtatva virul — és azontúl is minden maradt szépen a régiiben.

300.000 adózó terhe 14 milliárd

Ezen a tapasztaláson és hagyományokon bölcsé fejlődött francia adópolitikán első sorban az lepi meg az embert, hogy az ötvenper millió adóterhet látszatra az állampolgároknak minő kicsiny rétege viseli. Akár Poincaré, akár Caillaux, akár Flandrin, akár Vincent Auriol a pénzügyminiszter: az 50 milliárdból 14-et mindig az áruforgalmi adó — (eddig „taxe sur les chiffres d'affaires”, most „taxe unique”) hozott be, melyet pedig csaknem kizárólag a kereskedelmi tevékenységet folytató 300.000 adóalany fizet. A többi negyvenegyházi milliárd polgár és polgár-

Van valami kimondhatatlanul groteszk és kedves ebben az általános önkínzásban, amely alól nem mentes senki sem és abban a furcsa bucsujárásban, ami az est leple alatt indul meg a kerületi controleur-ök, az adóellenőrző-bizottságok zárt irodái felé. Olyan a rend itt, hogy mindenki a kerületi ellenőrnél adja le keserves iveit. Hiszen beküldhetné postával, igaz, de a fukar francia kispolgár sajnálja a bélyegyet s utolsó percben, nő, férfi nagy borítékot szorongatva kebelén, mind végigzarándokol a girbe-görbe mellékuccákon a nivalat felé, amelynek zárt ajtaján kis nyílás van, akár a régi velencei tanácsház, amelybe a titkos följelentéseket lehetett bedobni névtelenül. Így settenkednek ezek is végtelen libasorban és sóhajtvá hajítják a nyilásba titkos levelüket: az „eskü terhe alatt” kijáró följelentést saját maguk ellen.

nő együttvéve alig háromannyit fizet, mint ez a 300.000. Hogy lehet ez?

A munkásságot s a kishivatalnokokat az adómentes létminimum védi meg kezdetűl fogva a túlzott teherviselés alól. Franciaországban (átszámítva) havi 6600 lejig semminő munkajövedelem sem fizet adót. Adómentesek továbbá a bankbetétek és adómentes általában, mindenki, aki szalodában, vagy penzióban lakik és nem tart irodát, vagy üzemet.

Az eddigi három zsufolt házból itélve, minden jóslat, amely tartós sikert remél a Hulló falevél című új Zerkovitz revüoperetnek, bevállik. De meg is érdemli ez a revü ezt a hatalmas érdeklődést, mert minden tekintetben megfelel a közönség mai ízlésének. Zerkovitz, tehát melódikus, fülbemászó. Szövege humoros, egészséges. Kiállítás

Dr. Kerekes Mária és A vén szamár

A budapesti Terézkerületi Szinpadnak két százas szériája volt az idei évadban. A Dr. Kerekes Mária és A vén szamár. Mindkét darabot a kitűnő színészirő László Miklós írta, akinek neve ma már a legjobb magyar vígjátékírókéval vetekszik. Színházunk a Tóth Edek rendezésében és kitűnő szereposz-

A SZÍNHÁZ HETI MÜSORA:
Kedd fél 9: Hulló falevél. (Rendes bérlet.)
Szerda fél 9: Hulló falevél. (Ötödször.)
Csütörtök fél 9: Hulló falevél. (Hatodszor.)
Péntek fél 9: Dr. Kerekes Mária, — A vén szamár. (László Miklós több mint százszor adott, nagyszerű, új vígjátékkal, forgószínpadon, 12 képből. Fényes Alice, Harmath Jolán, Czoppán Flóri, Tóth Elek, Kovács György, Tompa Sándor, Csóka József, Borovszky Oszkár, Lantos Béla, Deésy Jenő, Rajnai Sándor a főszerepekben. Premierbérlet. 27. szám.)
Szombat d. u. 5: Hercegi páholy. (Opérett-újdonosság, olcsó helyárrakkal.)
este 9: Dr. Kerekes Mária, — A vén szamár. (Rendes bérlet.)
Vasárnap d. u. 3: Csárdás. (38-adszor. Olcsó helyárrakkal.)
d. u. 6: Hulló falevél. (Hetedszer.)
este 9: Dr. Kerekes Mária, — A vén szamár. (Harmadszor.)

Hétfő fél 9: A mosoly országa. (Ürmössy Magda vendégjátékával. (Szu Csong: Gari Gyula, Stefanidesz III, Miklóssy Margit, Tompa Sándor, Csóka József, Deésy Jenő, Fülöp Sándor a többi főszerepekben.)
Kedd fél 9: Ünnepi díszelőadás Tóth Elek színészi működésének 40-ik évfordulója alkalmával. I. A hatóságok, a Szinpartoló Egyesület és a színház-képviselőinek üdvözlő beszédei és az ünnepelt vá-

Érdekesebb az őstermelő lakosság helyzete. Franciaországban, amely félszázaddal ezelőtt még túlnyomórészt agrárállam volt, ma már csak a lakosság 35 százaléka — (pontosan: 7.578.986 eber és asszony) — őstermelő. A birtokmegosztás egészséges mivoltát mutatja, hogy ebből a hét és félmillió őstermelőből 4.657.832 a maga földjét műveli és csak 2.095.368 dolgozik bérért. Ennyivel több itt a kisgazda, mint a mezei munkás és cseléd! Ez a közel ötmillió kisgazda adja meg Franciaország minden vitalitását és életerejét. A társadalmi rendnek ők az egyedüli igazi tartóoszlopai. Magasra fejlett polgári öntudattal ők az egyedüli gerincesek. Ellenük Franciaországot kormányozni nem lehet. A városi munkás természeténél fogva romantikus. Ma a Blum-időkben, hála a magas munkabérek, mind szocialistának vallja magát, a szakszervezeti tagok száma hirtelenében 5.000.000-ra dagadt: holnap esetleg jórésze fasiszta, vagy kommunista lehet. A közép-polgár, a kistőkés, a „rentier” viszont mind gyáva, a pénzét félti minden változástól, mindig hajlandó a pánikra, minden hatalommal kiegyezik.

Ez a társadalmi struktúra azután kényszerítően írja elő az adópolitikát. A munkást a régi kormányok azért kimélték, hogy La Rocque-hoz és Doriot-hoz ne csatlakozzanak. Még kirívóbb ez a kimélet az agrárirtokossal szemben azonban. Hogy az ő jövedelmi adójukat mennyire más-ként kezelik, mint a városiakét, annak egyetlen, de eléggé beszédes példaként

írjuk ide, hogy a közel ötmillió kisgazda közül mindössze 2000 családfő vall be 3 ezer lejnél magasabb jövedelmet havonként!

Mindennek végső alapja a magas védővám

Igy történhetik meg azután, hogy a közterhek csaknem egésze a kereskedő- és iparososztályokra esik. Nem kell sajnálnunk őket! Az állam, mely szisztematikusan zsarol minden iparost és kereskedőt, másrészt a védvámok pajzsa alatt szabadrablást enged nekik is. A helyzetük valahogyan a középkori vámszedőkre emlékezteti az embert: ők azok, akik fizetnek, de minden kifizetett fillért kamatoszul áthárítanak: az iparos a kereskedőre, a kereskedő a fogyasztóra; és végső eredményként a paraszt, meg a munkás az elkerült jövedelmi adót bőségesen leszurkolja fogyasztási adóban egy kicsit és — a legszükségesebb áruk magas forgalmi árában annál jobban.

Igy azután, hála a parlamentáris kormányzatnak, az egész rendszer végső eredményében a védvám s a magas árákon alapul. Így érthetővé válik, hogy a katasztrofálisan deficités külkereskedelmi mérlegem semmi devalváció sem segít: a tőke menthetetlenül szivárog olcsóbb égtájak felé, a kivetel minimális, a bevétel emelkedik és az államadósság csillagászati összegre rug...

Hanem végső veszélyben mindig segít a tömegek öntudatos hazaszeretete, a francia népi kohézió, amely nem riad vissza semmi áldozattól, amint azt legutóbb a belső kölcsönél is megmutatta. (m. p.)

von Harbou regénye után. Beregi Oszkár, Rudolf Klein Rogge, Camilla Spira. Román és magyar feliratok. Helyárak: 10 és 15 lej. Kezdet: 3, 6 és 9 órákor.

MUNKÁS MOZGÓ MÜSORA:

Hétfőn, kedden és szerdán 3 napig! Új műsor: I. Az orvos. Társadalmi dráma. Fősz.: Clark Gable és Myrna Loy. II. Gyufa- király. Dráma. Fősz.: Lilly Damita és Warren William. Román-magyar feliratok!

NYILTÉR *)

Către Onor.

„Naționala” Societate Generală de Asigurare Bucuresti.

Având în vedere că Societatea Dvs. cu data de azi mi-a plătit suma de Lei 200.000 Două sute mii capital asigurat ad Pol. No. 82362 după defunctul soțul meu Izrael Ludovic din Dej, care asigurare a fost încheiată la data de 1 Ianuarie 1936, și cum Societatea Dvs. deși asigurarea a fost în vigoare abea un an, a lichidat cauza în modul cel mai culant și în scurt timp, mi exprim sincerile mele mulțumiri și pe această cale, — și vă asigur că voi căuta să vestesc în cercuri cât mai largi culanteria Dvs. față de mine.
Dej, la 10 Martie 1937.

Văd. Izrael Bella nasc. Schwartz

*) E rovatban közölteként nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadó-hivatal.

ROMÁN OPELA MÜSORA

Szerda, március 31: Carmen. (Niculescu Nico tenoristával.)
Péntek, április 2: Szimfónikus hangverseny. „Gh. Dima”, vezényel George Scăneru.
Szombat, április 3 (iskolai matiné): Bohémélet.
Vasárnap, április 4 (este): Fidelio.
Hétfő, április 5: Horia.
Kedd, március 6: Trio Fotino—Virgil Pop—Breviman kamarazene hangversenye.
Szerda, április 7: Aida. (Pallada szopránal.)

ROYAL MOZGÓ MÜSORA:

Ma, kedden: NITCHEVO. A legszebb, leg-hatalmasabb filmalkotás, a legművészebb rendezés, a legragyogóbb szereposztás. Harry Baur, Marcelle Chantal és Ivan Mosjoukine világsikere. A husvéti ünnepek legkiemelkedőbb művészi eseménye.

EDISON MOZGÓ MÜSORA:

I. Egy lány keresi párját. Zenés vígjáték. Magda Schneider, Harald Paulsen, Teo Lingen. II. Dr. Mabuse végredelele. Thea

Man professz a h

Egyetemi tanár

Bucuresti, március 30. (A hadbírósgyűlés hat vasgárdista diákosát. Ismeretes, hogy ták Aurelian Radulescu is ifjusági szervező orvostanhallgatók testére vizbemártott huszonöt ütést mér a szerencsétlen kereszttől fenyegető köpdösték úgy, hogy utána. A hét vádló Socariciu tett beist az áldozatra mérte.

A mai tárgyalás kisasszony védőnő szakasza alapján az azon a címen, hogy lottak személyazonosságát a kifogást visszautasított ügyész felhívja az ügyet, ez olyan hiba amelyet a bíróság nem észlelhet. A tárgyalásra vonul tonai ügyész érveivel tárgyalás előlrol a bíróság felolvasták a vádlottakat, akik a bíróság előtt molt be a diákrendőrség célja mindazokat a diákokompromittálta.

Cantacuzino tábornok. Tara elnöke, mint vajjon a hét vasgárdista és Spanyolországért, hogy a kereszttől harcoljanak.

Trifa: Sajás kezében a kereszttől és na. Virgil Radulescu részt vett volna a tárgyalásban. Az ő szerencsés volt, hogy ő közölte az ítéletre ítélték. Vasile Popescu verés közben az áldozat. Iordache Spiaru tetést.

Socariciu Eremia ő mérte ki a 25 ütést a földre, az ügyész levettközött s az utóbbiak kongresszuson szabtak ki egy diákokat hallgatták ki.

Elmondja, hogy az ügyet elfogta az ügyész otthonban, majd a bíróságba vitték. Itt a bíróság te vele, hogy mi a bíróság szobában tárgyalás, amikor a bíróság szállott szembe a bírósággal, hogy súlyosabb büntetést akarta ezt a perre, a bíróság tette meg a bíróság.

A védelem tárgyalás. Elsőnek Nae Ion

Preservativ... ezer. Több... éremmel. Le... számú amer...

Manoilescu és Nae Ionescu professzorok a verést védelmezték a hét vasgárdista perének tárgyalásán

Egyetemi tanárok szerint helyes, ha valakinek meztelen testére áztatott kötéssel 25-öt vernek

Bucaresti, március 29. (Az Új Kelet tud.) A hadbírósg ma délelőtt folytatta a hét vasgárdista diák bűnperének tárgyalását. Ismeretes, hogy a vádlottak elrabolták Aurelian Radulescu teológust, a liberális ifjúsági szervezet egyik vezetőjét és az orvostanhallgatók otthonában meztelen testére vízbemártott és csomózott kötéssel huszonöt ütést mértek rá. A vádirat szerint a szerencsétlen diákok egész éjszakán keresztül fenyegették, brutalizálták, leköpdösték úgy, hogy két hélig beteg volt utána. A hét vádlott közül egyedül Eremia Socariu tett beismerő vallomást. Elmondta, hogy ő volt az, aki a huszonöt ütést az áldozatra mérte.

Mi az a diákrendőrség?

A mai tárgyaláson Lisette Gheorghiu kisasszony védőnő a perrendtartás 103-ik szakasza alapján pergátló kifogást emelt, azon a címen, hogy nem vették fel a vádlottak személyazonosságát. A hadbírósg a kifogást visszautasítja, mire a katonai ügyész felhívja a tanács figyelmét, hogy ez olyan hiba amely az ítélet megsemmisítéséhez vezethet. A hadbírósg ismét tanácskozássra vonul vissza, elfogadja a katonai ügyész érvelését és elrendeli az egész tárgyalás előlrol való lepergetését. Ismét fel olvasták a vádiratot, kihallgatták a vádlottakat, akik közül Viorel Tripa számolt be a diákrendőrség működéséről. A rendőrség célja az, hogy megbüntesse mindazokat a diákokat, aki a diákságot kompromittálja.

Mit vallanak a vádlottak?

Cantacuzino tábornok, a Totul pentru Tara elnöke, mint védő kérdi a vádlottat, vajjon a hét vasgárdista az ő parancsára ment e Spanyolországba, vagy pedig azért, hogy a keresztért és a szocializmusért harcoljanak.

Tripa: Sajás kezdeményezésükre mentek, a keresztért és nacionalizmusért.

Virgil Radulescu vádlott tagadja, hogy részt vett volna Aurelian Radulescu elrablásában. Az ő szerepe mindössze anyi volt, hogy ő közölte az áldozattal, hogy 25 kötéltetésre ítélték.

Vasile Popescu vádlott tagadja, hogy verés közben az áldozat lábát fogta volna. Iordache Spiamu vádlott helyesli a büntetést.

Socarvici Eremia vádlott kijelenti, hogy ő mérte ki a 25 kötéltétést. Pokrócot terített a földre, az áldozat saját jászántából levették közt is azután elverte. A tg-muresi diákkongresszuson is hasonló büntetést szabtak ki egy diákra.

Aurelian Radulescu a gárdisták áldozatát hallgatták ki azután.

Elmondja, hogy egy este több légióárius elfogta az uccán és előbb a légióárius otthonban, majd az orvostanhallgatók otthonába vitték. Itt Virgil Radulescu közölte vele, hogy milyen büntetést fog kapni. Egy szobában tartották másnap reggel nyolcig, amikor is Socariu elverte. Nem szállott szembe a veréssel, mert attól félt, hogy súlyosabb büntetést kaphat. Nem is akarta ezt a pert felidézni. Néhány kollégája tette meg a feljelentést a hotóságokhoz.

A védelem tanui következnek ezután. Elsőnek Nae Ionescu egyetemi tanárt, a

Cuvantul című napilap volt főszerkesztőjét hallgatják ki. Az időközben gárdistává vedlett tanár azt az elméletet fejtegeti, hogy a különböző testületeknek erkölcsi joga szembeszállni olyan egyéni megmozdulásokkal, melyek következményeikkel az egész testületre visszahatnak.

Badescu ezredes elnök: Tudja a tanár ur, hogy a verést törvény tiltja és még akkor is vétség, ha annyira szervezett testületben fordul elő, mint a hadsereg?

Nae Ionescu: Az oxfordi és cambridgei egyetemeken a verést mint javító eszközt a diákszervezetek gyakran alkalmazzák. Annak a diáknak a tette, aki a Mota és Marin temeteit őrző templom falára manifestumot ragasztotta, gyalázat.

Egyik védő: Ön hogyan büntette volna meg, tanár ur?

Zsidó lett a híres Tietz áruház tulajdonosának felesége

Egy gyémántcsillag regénye

Budapest, március 29. Néhány nappal ezelőtt Budapesten tartózkodott a berlini Tietz áruházak tulajdonosának, Tietz Hermannnak felesége. A Ritzben, ahol a multimilliomos hölgy lakott, érthető feltűnést keltett az, hogy Tietz Hermann hatalmas briliánsokkal díszített Dávid csillagot hordott a nyakában. A zsidó vallási szimbólum ékszerként talán még sohasem került hölgyek nyakába, s így érthető volt, az a csodálkozó feltűnés, amelyet a vagyonterő ékszer keltett a Ritz minden köreiben.

Ennek a Dávid-csillagnak a története egy kicsit a mai Németország történelmi szimbóluma is. Tietz Hermann a világhírű Tietz áruházak mérhetetlenül gazdag tulajdonosa keresztény nőt vett feleségül, akivel a legboldogabb házasságot élte. Gyermekük is született és a Tietz-család harmonikus kiegyensúlyozott élete szinte legendás volt a német milliommok köreiben.

Mikor azután a nemzeti szocializmus ura-

Nae Ionescu: Én vertem volna meg. Elnök: Meg tudná vonni a határvonalat a javítás és kínzás között?

Nae Ionescu válaszában igyekszik a verést, mint nevelőeszközt igazolni.

Manoilescu is...

A védelem következő tanuja Mihail Manoilescu tanár. Kedvező referenciákat ad Virgil Radulescu és Viorel Tirfa diákokról, akiknek életét mintaképpen állítja oda a maga gyermekei elé. Szükségesnek tartja a diákrendőrséget. A verésről ugyanaz a véleménye, mint Nae Ionescu professzornak. Megfelelő törvények mellett azonnal el kellett volna itélni azokat, akik meggyalázták a két spanyolországi hős emléket.

Több tanut hallgattak ki ezután, közöttük Antonescu professzort, a jogi fakultás dékánját, aki kijelentette, hogy a vasgárdisták nem zavarták meg a jogi kar rendjét.

A Chevra Kadisák és a temetkezési taxák kérdéséhez

Az Új Kelet pészachi száma részletesen foglalkozott ezzel a nagy horderejű kérdéssel és ezzel nagy szolgálatot tett a transzilvániai Chevráknak. Újra felhívta rá a vezetőik figyelmét és most elérkeztünk a cselekedetek fejezetéhez.

Bizonyos az, hogy az összes városok és vármegyék sietve fogják elkészíteni az idevonatkozó szabályrendeletet a felhatalmazási törvény alapján és az ideai költségvetésükbe az ebből várható jövedelmet be fogják iktatni.

Bizonyos az is, hogy a Chevrák ilyenmü megadózása nemcsak súlyos terhet jelent, de igazságtalan is. A Chevrák intézménye egyidejű a zsidósággal. Mindig különös feladatot képezte a hitközségeknek, hogy az elhunytakkal szemben teljesítsék a kegyeleti köteleességét úgy, amint azt a vallási törvényeink előírják. De ezenfelül a Chevráknak súlyos szociális feladatai voltak, a temetők megszerzése, fenntartása, a szegények segélyezése, ingyenes eltemetése és a betegek ápolása, gyógyszerrel való ellátása stb.

Ezért nem lehet a Chevrákat temetési vállalkozásnak, nyereszkedési üzletnek tekinteni. Mi nem kapunk sem a városotól, sem az államtól egy bani segélyt sem, holott ennek a szociális munkának az elvégzéséért joggal igényelhetünk segélyt. De épp ezért nem tűrhetjük öibetett kezekkel, hogy a tetejébe még súlyos adókkal is sújtsanak.

Ez a kérdés az összes Chevrákat egyformán kell érdekelje és ezért együttesen kell e is járni benne. A cluji Chevra, amely most ünnepli százéves évfordulóját fennállásának, — joggal igényelte a kezdeményezést és igen lesújtó volt reám nézve, hogy csak egy Chevra volt képviselve az általam vezetett deji Chevrán kívül.

Meg vagyok győződve róla, hogy Chevra vezetőinkben kell legyen annyi felelősségérzés, hogy egy ilyen akcióban erkölcsileg és anyagilag résztvegyenek. Nem szabad elvárni azt, hogy egy másik Chevra kaparja ki a gesztenyét mindnyájunk számára. Össze kell fogjunk, mert egy Chevra nem bírja ezt a munkát Bucarestiben elvégezni.

Épp ezért a vezetésem alatti deji Chevra nevében arra kérem a cluji Chevra érdemes vezetőségét, hívja össze újra az összes Chevrákat és ezeknek a képviselete találja meg a szükséges blokknak a megalakítását, amely ezt a súlyos adózási kérdést sikerrel megoldja.

Ne feledjük a régi példázatot, az összetartásban erő van.

A deji Chevra kész erkölcsileg és anyagilag részt venni ebben az akcióban és hiszem, hogy nem fog akadni olyan Chevra, amely ki akarna maradni ebből az akcióból. Dej, 1937 március 29-én.

Bernad Dezső,

a deji Chevra Kadisák elnöke.

Leugrott egy cluji bérpalota negyedik emeletéről egy 51 éves uriasszony

Súlyos asztmája és idegbaja miatt menekült a házába Grosz Jakabné

Cluj, március 29. (Az Új Kelet tud.) Megrendítő öngyilkosság történt ma délelőtt városunkban. A Prima Ardeleana Biztosító Rt. I. G. Duca ucca 1. szám alatti palotájának negyedik emeletéről Grosz Jakabné petrosani uriasszony levetette magát.

A helyszínrre azonnal kihívták a mentőket, akik a súlyosan sebesült asszonyt a mentőállomásra szállították be első segélynyújtás végett, utközben azonban Groszné meghalt.

Grosz Jakabné született Gottlieb Juliska 51 éves volt. Férje, akivel 31 éve él harmónikus házasságban, Petrosani legjobban menő fodrászüzletének volt a tulajdonosa. Az asszony évek óta súlyos atszmában szenved, amit az utóbbi időben idegbaja is súlyosított. Az asszony egészségére való tekintettel határozta magát el a Grosz-család néhány héttel ezelőtt, hogy petrosani üzletüket eladják és Clujra költöznek. Az orvosok megállapították ugyanis, hogy az erős petrosani levegő általras Groszné asztmájának. Clujon a Piața Unirii 6. szám alatt vettek ki maguknak lakást. Az asszony kedélyállapota azonban azóta sem javult, hogy Clujra felköltöztek. Szinte állandóan buskomorságban szenvedett. Gyakran hangoztatta, hogy eleve volt már a szenvedésből és a legszívesebben véget vetne életének. Ami ebben megakadályozta az fia iránti szeretete volt, aki nemrég végezte el Grazban a vegyész-mérnöki fakultást és jelenleg Bucarestben él.

Mintegy nyolc nappal ezelőtt egy este Grosz Jakab a szokottnál kissé később jött haza.

Feleségét a diványon felve találta iszonyu fájdalmak között. Kiderült, hogy az asszony öngyilkossági szándékkal lumnált vett be.

A Charité szanatóriumba szállították, ahol gyomormosásnak vetették alá és mintegy három napig gyógykezelték. Ottanon néhány napig gyengélkedett még az asszony és teljesen szótalan volt. Se férjéhez, se cselédjéhez egyetlen szót sem szólt.

Ma reggel aztán valamivel jobbkedvűnek látszott az asszony. Fél 10 felé felöltözött és azt mondta, hogy sétálni akar menni, nagyon rég nem volt már levegőn. Nem akarta, hogy bárki is elkísérje. Rövid tétozás után megállt a Duca uccai palota előtt, majd bement a lépcsőházba. A házmaster megkérdezte az asszonytól, hogy kit keres. Az asszony zavart választ adott, valami olyasfélét, hogy a harmadik emeleten van dolga. A házmasternek ez nem tűnt fel és utjára engedte.

Néhány perc múlva velőtrázó sikoltás hallatszott a palota udvarán. A lakók kiszaladtak a folyósóra és ekkor vették észre az asszonyt, aki a belső udvar kövezetén fektült, vérbe borulva.

Groszné rövid levelet hagyott hátra, férjének és fiának címezve: „Elegét éltem már — írja többek között levelében. — Ne haragudjatok rám, hogy a halálam ezt a módját választottam, de már pihénni akartam...”

A tragikus véget ért Grosz Jakabné temetésére ma kerül sor.

— IGY ÉPIT NEWYORK. A Rockefeller Center-Complexum tinegyedik felhőkarcolójában, melyet tavasszal adnak át rendeltetésének, 38.730 négyzetméter lakterület válik kiadhatóvá. Tekintettel arra, hogy az ujonnan épülő felhőkarcolói környéke nagyrészt szűk uccákból áll, az építkezésnek gyorsan kellett megtörténnie. A 36 emeletes felhőkarcolót pontosan 43.2 munkanap alatt építették fel, természetesen az alapozási munkálatokon kívül. 43 nap eltelte után az acélváz teljesen elkészült, úgyhogy elnémult a iegutolsó „szegcságyú” is. A felhőkarcolóhoz 9000 tonna acélt használtak fel. A beépült legnehezebb oszloptámasz sulya 35 tonna volt. Az építkezéshez közel 50.000 tonna követ és földtömeget hoztak, illetve szállítottak el a helyszínről. Az alapok ásását a mult év június 23-án kezdték el és április 1-én a bérlők már be is hurcolkodhatnak. Még ma is naponta átiag 1000 embert foglalkoztat az építkezés. Az acélszerelők már elhagyták a 36-ik emeletet; az ácsok most építik a betonozáshoz szükséges saluzásokat a felső emeletsorokon, alattuk pedig cementmunkások töltik ki folyékony betonkeverékkel a saluzások közötti üröket, készítvén a betonfalakat, még lejjebb üiognak a burkoiók, kőfaragók, üvegesek, vízvezeték-, gáz- és villamosberendezések szerelői. Alulról felé nézve tehát a felhőkarcoló építése a befejezés felé.

SPORT

A Juventus legyőzte a Ripensiat, a Venus a Rapidot

Az AMEFA legyőzte az U-t, a Viktoria a Crisanat. A CAO nem birt a Chinezul-lal

A Phönix kiadós revánsot vett üldözőin

Cluj, március 29. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság negyedik fordulójának programja után kialakulni látszik a román bajnokságok történetében eddig legbizonytalanabb, legnyitabb idejű bajnokság. A Venus meglepetésre legyőzte a Rapidot és ezzel megszilárdította előzőleg a bajnokság felvezető uton. Annak dacára azonban, hogy a Venus immár három pont előnyvel áll az élen, a bajnokság még nem tekinthető lefutottnak. A nap másik meglepetése, amint azt megjósoltuk, a Ripensia veresége Bucarestben: a Juventus győzte le. A további eredmények a papírfornának megfelelőleg alakultak. Egyetlen — némileg eltérő — a timisoarai eldöntetlen: a CAO nem birt a kiesés ellen védekező Chinezullal. A Viktoria folytatta győzelmi szériáját: a Crisanat is legyőzte, az AMEFA az Universtataat fektette kétvállra.

Amíg az élen tisztulni látszik a helyzet, egyre zavarosabb a kiesési zónában. Nem kevesebb, mint öt együttest küzd — a negyedik forduló után — a végveszélyt jelentő kiesés ellen: Universtatae, CAO, Crisana, Unirea Tricolor és Chinezul. Nagy harcra van kilátás az ére jutásért, az a harc azonban, amely a kiesés elkerülése ellen folyik, több mint elkeseredett.

A vasárnap sportjáról az alábbi tudósításaink számolnak be:

Viktoria—Crisana 5:1 (2:0)

Cluj, március 29. (Az Uj Kelet tud.) A Viktoria futbalcsapatának fejlődési vonala, amely eddig egyre felfelé ívelt, vasárnap megtorpantnak látszott. A Viktoria csapatánál Crisana ellen már nem ment a játék. Nem ment meg, ahogyan ezt az idén már megszoktuk a manasturi legénységtől és bár az eredmény fölülményes győzelemre mutat, alapítsuk meg, hogy a mérkőzés számbeli eredménye nem felel meg a játék képének. A Viktoria és Crisana között a vasárnapi mérkőzésen nem volt négy gól különbség. A Viktoria győzelme megérdemelt, de maximum két góllal. A csapatok közül kétségtelenül a Viktoria volt a jobb, különösen lendületben, de főleg kondícióban multa felül ellenfelét. Ami a játékot illeti, a Crisana szebben, mutatósabban, eredményesebben játszott — a mezőnyben. Kapu előtt csodót mondott a vendégcsapat kétségtelen képessége, főleg a játékosok puhásága révén, de nem utolsósorban a Viktoria masszív védelmének.

A Viktoria csatársorának akcióiban ezáltal több szerepet játszott a — szerencse, mint a technikai fölény. Ha a mérkőzést a technika, taktikai elgondolás és egyéni teljesítmény szerint kellene odátelni, a győzelem pálmája a Crisanat illetné. A mérkőzést azonban a gólok döntik el és ebből a Viktoria ért el többet. Még ha szerencsés körülmények között is és ha ebben — ha nem is döntő módon — a játékosok is a clujai csapat segítségére volt.

Crisana-főlényrel indul a játék

A mérkőzést változatos játék vezeti be, amely mindkét csapat képességét próbára teszi. Az első husz perc a Crisané, egységes, felépített támadásai révén sakkban tartja ellenfelét. Gólt azonban a Crisana nem tud elérni, bár ebbeni igyekezetében a jó Viktoria védelmének kívül a játékosok is megakasztja, aki az eredményesnek ígérkező támadásokat nem mindig alapos indokolással fújja le. A 27. percben esik a mérkőzés első gólja: Cornea—Capusan—Felecan II akció és utóbbi egy lépésről bekotorja az ártatlan labdát: 1:0. A Crisanának még ideje sincs a sors mostohasága fölött keseregni és bent van a második gól is: Cociuban II kiteszi Corneat és a fiatal szélső a megzavarodott Crisana-védelem mellett eltalálja a kaput: 2:0. Nagy Crisana nyomás következik. Malitza—Boksa akcióit azonban utóbbi könnyelműen hagyja oda: mellé lö. Egyre nagyobb a Crisana fölénye. Korner, amit Munteanu nagy szerencsével véd, majd a mérkőzés fordulópontjához érkezik: Cociuban henzeszt vét a tizenhatoson belül, a megítelt tizenegyest azonban Pop a sporttelep mögött folyó Somes tulsó partjának irányítja.

A második féldőben jobb a Viktoria

A második féldőben a kétfólos előnyvel forduló Viktoria összeforrottabb támadásokkal kísérletezik. Mégis a Crisana ér el gólt. Boksa magasan centeréz, Munteanu I roz-

szul véd és Szőke betesz a Crisana becsületgólját: 2:1. A mérkőzés azonban a 24. percben végleg a Viktoria javára dől el: Cociuban II fejesgóllal 3:1-re javít. A 37. percben Cociuban ügyesen töri át magát a Crisana védelmén, még a kapust is kicselezi, majd az üres hálóba lö: 4:1. Az ötödik gólt Felecan II lövi: Negru elhagyja kapuját és az összekezdő az üres kapuba talál: 5:1. Az utolsó pillanatban esik még egy Viktoria-gól, ez azonban már fluty után, tehát érvénytelen.

Felecan I volt a mezőny legjobbj

A játékosok közül egyénileg Felecan I játéka érdemel említést, aki a mezőny legjobbj volt. Kár hogy néha megfedekezett arról, hogy a Viktoria-nak nincs szüksége testi erejének a megengedettnél nagyobb mértékben való igénybevételére. Energikusabb játékvezető szigorúan torolta volna meg gyakori kilengéseit. Munteanu I-nek, bár sokat dolgozott, nem volt jó napja. Igen sokat cselezett, pedig az ő legfőbb erénye villámgyors, pontos leadásai. Pop II volt a Viktoria leggyengébben játszó embere. Épített, küzdött, védett. Capusan, Cociuban II és Nistor érdemel még említést. Az együttes leggyengébb játékos Felecan II volt.

A Crisanában Negru kapus, Klein, Pintea, Szőke és Boksa nyújtottak kifogástalan játékokat.

Macian aradi játékvezető azt a benyomást kelte, hogy haragszik a Crisanara. A Viktoria kétfólos vezetése után azonban mintha megbékült volna. Itéletei azonban továbbra is egy gyengeképességű, mérlegelő játékvezetőt jellemeztek.

Viktoria. Munteanu II, Cociuban I—Fele-

Kiadós elégtételt vett a Phönix: 5:0-ra győzte le a Soimii

Sibiu, március 29. (Az Uj Kelet tud.) A különböző sportfornok hajszája következtében tavaly felüggesztett Phönix nem játszhatta le a Soimii ellen kitűzött mérkőzését és annak pontjait játék nélkül a Nemzeti Bajnokság Bizottsága a Soimii javára írta. A Consiliul Federal a sportszerűtlen itéletet megsemmisítette és a mérkőzés lejátszását rendelte el. A Phönix csattanós választ adott az eredménytelen intrikákra, amennyiben ellenfelét 5:0 (2:0) arányban győzte le. A baia marei csapat kitűnő formában, szép játékkal, állandó fölény után érte el a kiadós győzelmét. A gólokat Szeremi II, Szeremi III, Praszler II és Szeremi II lötték. Freiberg egy tizenegyes fölé lött. A mérkőzést dr Ciurel Cluj kitűnően vezette.

Oradea. Craiovan—Staruinta 2:2 (1:0). 1000 néző, bíró Cozma, Cluj. Góllövők: Jonás, Walter, illetve Hanga tizenegyesből és Tóth.

Timisoara. CAMT—Victoria Carei 3:0 (2:0). Rösler (2) és Perzsián lötték a gólokat.

Craiova. Rovine—CFR Simeria 2:1 (2:0). Stoiadinovici (2), illetve Bodea 11-esből, voltak eredményesek.

A B) Iga nyugati csoportjának állása:

Vulturii	12	8	3	1	33:18	19
Phönix	12	8	1	3	40:13	17
Jiul	12	8	1	3	36:16	17
Olimpia	12	8	1	3	34:19	17
CAMT	13	8	1	4	34:20	17
Craiovan	13	6	3	4	26:32	15
Rovine	13	7	0	6	35:22	14
Mures	12	5	2	5	25:25	12
Soimii	12	3	3	6	17:28	9
Unirea	12	3	2	7	22:35	8
CFR Simeria	13	3	1	9	21:35	7
Staruinta	13	3	1	9	18:34	7
Victoria	13	1	10	11:50	3	

Keleti csoport

Constanca. IAR—Victoria 3:0 (2:0). Nagy meglepetés. A Viktoria veresége révén a B) Iga keleti csoportjában a bucaresti Makkabi első.

Chisinau. Sporting DVA 3:1 (2:0).

Iasi. ACFR—Textilia 5:1 (4:1).

Cornauti. Franco Romana—Jahn 4:0 (4:0).

Nemzeti Bajnokság C)

Cluj. CFR—Ariesul 1:0 (0:0). Góllövő Roman.

Satunare. Barkochba—CFR Oradea 1:0 (0:0). Góllövő Noti. Ezer néző, bíró Rechezan Oradea.

can I, Pál—Pop—Nistor, Cornea—Munteanu—Cociuban—Felecan II—Capusan. Crisana. Negru, Szabó—Szoborszky, Pintea—Klein—Nagy, Boksa—Török—Pop—Szőke—Malitza.

Juventus—Ripensia 2:1 (0:0). Bucuresti, március 29. Tizezer néző előtt játszották a mérkőzést, amelyet a Juventus megérdemelten nyert meg. A játék mindvégig nagy küzdelem jegyében zajlott. Az első gólt Schwartz szerezte meg, Zainescu azonban kiegyenlített, majd a 44. percben ugyanó a győztes gólt lötte. A Ripensia ezen vereség révén végképpen elveszítette esélyét az elsőségére. Bíró dr Stanciu Cluj.

AMEFA—Universtatae 3:0 (0:0). Arad, március 29. Az első féldőben az Universtatae tartja magát, a másodikban azonban meg kell hajolnia egységesebben és nagyobb lendülettel játszó ellenfele előtt. Léb, Perneki és Batrin lötték a gólokat. Háromezer néző, bíró Tica Iliescu Bucuresti.

Chinezul—CAO 0:0. Timisoara, március 29. A csapatok közül a CAO volt a jobb, az első féldő 31. percében, azonban Barthat durvaságaiért a játékvezető kiállította, a CAO így nagyrészt végig tíz emberrel játszott. A mérkőzést egyébként kis híján nem játszották le, mert Tunea dr játékvezető beteget jelentett és csak hosszabb rábeszélésre lett „egészséges”.

Venus—FC Rapid 2:0 (1:0). Bucuresti, március 29. A Nemzeti Bajnokság derbyjét — szombaton — a jobb Venus nyerte. A győztes gólokat Humis és Niculescu lötték. Huszezer néző (!), bíró Xifando.

A Nemzeti Bajnokság állása a következők:

1. Venus (1)	15	10	3	2	48:17	23
2. Rapid (2)	15	9	2	4	38:19	20
3. AMEFA (4)	15	8	4	3	32:15	20
4. Viktoria (5)	15	9	1	5	42:15	20
5. Ripensia (3)	15	9	0	6	44:30	18
6. Gloria (6)	15	7	2	6	32:33	16
7. Juventus (7)	15	5	4	6	27:37	14
8. Universtatae (8)	15	5	1	9	27:39	11
9. CAO (10)	15	4	3	8	23:35	11
10. Crisana (9)	15	4	2	9	26:37	10
11. Un. Tricolor (11)	15	4	2	9	30:57	10
12. Chinezul (12)	15	3	2	9	22:45	8

* Az egyesületek nevei után zárjelben a multheti helyezésük szám van feltüntetve.

Nemzeti Bajnokság B)

Baia Mare. Tricolor—Vestul 15:1 (9:1). Timisoara. UDR—Electrica 2:0 (0:0). Lugoj. Progresul—LMT 6:2 (6:1). Targumures. MSE—Klinger 4:1 (2:0).

Kerületi bajnokság

Cluj. Unirea—CMSC 3:3 (1:0). Jó mérkőzés, bíró Seliceanu.

Arad. Hakoah—Tricolor 1:0 (1:0). USA—CAA 3:0 (2:0). Unirea—Juventus 2:2 (2:1). Sparta—Transzilvania 1:0 (1:0).

Timisoara. Vulturii—Fratella 1:0 (1:0). Freidorf—ZsSE 1:0 (0:0). Bohn—Hertha 5:1 (3:1). CFR—Venus 2:1 (2:1). Patria—Staruinta 1:0 (0:0).

Satunera. SZSE—Osana 2:1 (1:1), Török—Seini 3:0 (3:0). Carei. CFR Satunare—Török 5:1 (3:1).

Barátságos mérkőzések

Bistrița. Ceramica—Gloria 6:2 (2:1). Neghin. Mures—Nautica 6:3 (4:1). Botrány miatt félbeszakadt.

A Nemzeti Bajnokság jövő heti programja: Cluj: Venus—U, Bucuresti: Viktoria—Juventus, Unirea Tricolor—Ripensia, Arad: Gloria—Rapid, Oradea: Crisana—CAO, Timisoara: Chinezul—AMEFA.

Külföldi eredmények

MEGLEPETESEK A BECSI HUSVETI TORNÁN

Bécs, március 29. Ferencváros—Ausztia 7:2 (5:0). 15.000 néző. Góllövők: 5. percben Sárosi (Sesta segítségével), 9. Kiss, 11. Kemeny, 25. Sárosi, 34. Kiss, 15. Sárosi, 18. Neimer, 43. Sárosi.

Rapid—Hungária 3:2 (2:1), 3. Zopp, 10. Smitsik II, 11. Cseh, 14. Kardos, 30. Binder.

Anvers. Ujpest—Berschoot 1:1 (1:1). 25 ezer néző. 22. Kállai, FC Antwerpen—Wormatia (Worms) 2:0.

Bruxelles. Vienna—Budai 11 2:2 (2:2). 20 ezer néző. Union St. Gilloise—Daring 3:3.

Zágráb. Agram—Admira 4:1 (1:1). Wacker—Jutlandi komb. 3:0 (1:0).

Kopenhága. Slavia—Városi válogatott 8:2. Belgárd. Phöbus—Beogradski 3:3 (1:0).

Krakkó. Nemzeti—Visla 1:0. Pozsony. Bratislava—Kispest 5:1, Floridsdorfer (Bécs)—Nachod 4:3.

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme BUCUREȘTI,

Str. Lipsani 7. Galeries Lafayette mögött. Telefon: 4-62-91.

APRÓ

HIRDETÉSEK

Cseregyereknek adnám első gimnazista fiamat Timisoarara ort. izr. helyre szeptembertől. Cimet a kiadó továbbít.

Kersek csecsemőgondozónót háromhónapos kisfiúhoz. Cim a kiadóban.

Kersek ort. uricsalánál teljes ellátást, lehetőleg külön szobával. Ajánlatokat „Május 1-re” jellegre a kiadóba kérek.

Kiadó két szoba, konyha, fürdőszoba, mellékhelyiségek május elsejére. Decebal 66. Telefon 26.

Kersek izr. házvezetőnöt, aki kisebb csalánál főzést is vállalja. Adelstein Dej.

Nyomdászsegéd gyakornoki állást keres. Kevés fizetéssel. Cim: Libraria Cultura Sacueni.

Regátutazó keres komoly képviseletet. Ajánlatokat kérem „Jutalék” jellegre a kiadóba címezni.

Középiskolai vagy elemista tanuló korrepetálását, esetleg kizárólag szaktanoktatást vállalok. Reg. Ferdinand 107, földszint, utolsó ajtó.

Kiadó két szoba konyha Str. Grigorescu elején. Értekezni „Femina” konfekció üzlet Str. Memorandului 1.

Férjhez menne szép, csinos, középkorú egy-millió lejell rendelkező izr. özvegy urinő. Érdeklődők forduljanak bizalommal Engel Jeremiához Brasov, Piața Libertății 14, ahol számos kitűnő parti van előjegyezve férfiak és nők részére.

Központban komfortos 3 szobás kertes lakás kiadó. Str. Maloasa 7.

Suche deutsch-rumänisch sprechendes jüdisches Fräulein neben zwei Kindern. Klein, Cluj, Elisabeta 34.

Örökbeadnánk kethetes kislányunkat, kinek anyja szerencsétlen körülmények között hirtelen elhunyt. Cim: Fried Zsigmondné, Str. Gh. Tamas 7.

Nagy, világos parkettes, erkélyes szoba központban, igen elegánsan butorozva (esetleg üresen is) kiadó. Cim a kiadóban.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy társultam F. Fülöp ezüstéremmel és diplomával kitüntetett női szabóval. Biztosítom a t. hölgyközönséget, hogy a legkényesebb igényeknek is eleget teszünk. Szíves pártfogásukat kérem. Czinczárné női szabóság Str. Berde 2, I. em.

Ping-pongasztalt keresek megvételre. Cim a kiadóban.

Könyvek

Folyóiratok

Diszertációk

a legmodernebb kivitelben készü-

nek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénytárs-

ság nyomdájában Cluj, Str. Baron

L. Pop 10

Telefon: 8-61.

HI

Radio

Co

In

Cons

na Piața Uniri

— Időprognózis:

kedő légnomás, va szág nyugati részeli he keleti, majd észs hőmérséklet, esőzés ben, amely esetle Transzilvania és a

— Ma este les

Ma este 9 órakor pítol-mozgóban. Jegtól a Capitolban ki megjelenést. Az el 10-kor megkezdődik

— Ha az arcszi

tekintete bágyadt, nehéz álmok gyötr hadási folyamatai, gás kinnozák, olya pon át reggel felke mézettes „Ferenc Az orvosok ajánljá

Tav

szövetk

me

Silberger

Str. M

— Oriási tüzvé

pen. Moreniből jel társaság kompre pusztított. A tüze kompresszor telep áterjedt a villany aki megkísérelte hogy nagyobb sze gye, szörnnyethalt.

— Tömög-gyüle

pártja. Bucurestibb lentése szerint Va jön, ahol a Front fog tartani. Husvé gyűlést rendez C be, Timisoaran, I

— Rövidesen k

követet. Bucure arról értesül, hog mely Seba távoz marad sokáig k közeli napokban niszteri tanácsos nevezését.

Az

NAGY PAL

A

folyt

Márci

HIREK

Radio Columbia Ingelen
1937. typ.

Constructio-
ná Piata Unirii 31. Telefon: 95.

— Időprognózis: 2-3 milliméterrel emelkedő légnyomás, váltakozó felhőzet. Az ország nyugati részeiben inkább boros ég, enyhe keleti, majd északkeleti szél, csökkenő hőmérséklet, esőzés az ország nyugati felében, amely esetleg havazással változhat Transzilvánia és a hegyvidéken.

— Ma este lesz a Wizo hangversenye. Ma este 9 órakor Wizo hangverseny a Capitol-mozgóban. Jegyek délután három órától a Capitolban kaphatók. Kérjük a pontos megjelenést. Az előadás pont egynegyed 10-kor megkezdődik és az ajtókat bezárlják.

— Ha az arcszine fakó, szürkésárga és tekintete bágyadt, ha hangulata nyomott és nehéz álmok gyöttrik, ha a bél túlságos rothadási folyamatai, gyomorfájás és epepanasz kineznek, olyankor tanácsos néhány napon át reggel felkeléskor egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Az orvosok ajánlják.

Tovább pusztít a kiütéses tifusz Basarabiában: Bucurestiből jelentik: A Capitala jelentése szerint a basarabiai Lapusna megyében 120 kiütéses tifusz fordult elő. Egész falvak vannak megfertőzve. A lap jelentése szerint az egészségügyi hatóságok azzal a gondlattal foglalkoznak, hogy a Prutnál, egy vasutvonal, mint az országutak mentén egészségügyi kordont vonnak.

Tavaszi és nyári szövetkülönlegességeim megérkeztek.
Silberger I. uriszabóság
Str. Memorandului 10.

— Óriási tüzvész a moreni petróleumtelepen. Moreniből jelentik: Tegnap a petróleum társaság kompresszor telepén nagy tűz pusztított. A tüzet gázrobbanás okozta. A kompresszor telep teljesen leégett. A tűz átterjedt a villanytelepre is. Egy munkás, aki megkísérelte a villanydrótok átvágását, hogy nagyobb szerencsétlenségnek elejét vegye, szörnyethalt. A kár több millió lej.

— Tömeg-gyűléseket szervez a Vaidapártja. Bucurestiből jelentik: A Curentul jelentése szerint Vaida áprilisban Bucurestibe jön, ahol a Frontul Romanesc nagy gyűlést fog tartani. Husvét után Vaida több monstre gyűlést rendez Craiovában, Turnu Severinbe, Timisoaran, Iasiban és Chisineuban.

— Rövidesen kinevezik az új csehszlovák követet. Bucurestiből jelentik: A Tempó arról értesül, hogy a csehszlovák követség, amely Seba távozásával megüresedett, nem marad sokáig betöltetlenül. A kormány a közeli napokban várja Cernac prágai miniszteri tanácsos bucaresti követé váló kinevezését.

— Véres tüntetést rendeztek Dublinban az ír köztársaságiak. Dublinból jelentik: Az 1916. évi felkelés évfordulóján New-Potban és Caslebarban súlyos zavargások voltak. A köztársaságiak az igazságügyminisztérium tilalma ellenére tüntetést kíséreltek meg, amelynek során 20 rendőr és 20 tüntető sebesült meg. A hatóságok mintegy 40 letartóztatást fogantatosítottak.

— Hóvihar tombol Svédországban. Stockholmól jelentik: Szombat óta egész Svédországban hatalmas hóvihar tombol. Stockholm körül több mint 1 méter magas a hó.

— Kretinszki lett az új orosz igazságügyi helyettes népbiztos. Moszlivából jelentik: Kretinszki külügyi segédnépbiztos ugyanilyen minőségben az igazságügyi népbiztossághoz helyezték át.

— Egy angol motorkonstruktor nyilalaku automobilt épít. Londonból jelentik: Freddie Dixon motorkonstruktor egy nyilalaku automobilt épít, amellyel 560 km-es óránkénti sebességet akar elérni, ami által megdöntené a világrekordot.

— Ügyvédi hír. Dr. Fränkel Miksa ügyvéd irodáját Clujon, Calea Marechal Foch 36. alatt megnyitotta.

— A Turdai Zsidó Kulturkör kulturelőadása. A Turdai Zsidó Kulturkör agilis vezetőségének sikerült Transzilvánia számottevő közgazdasági, jogi és egyéb zsidó kultúrtevényezőit kulturelőadásainak megtartására megnyerni és ezáltal a Turdai Zsidó Kulturkör országgrészünk egyes legnívósabb kulturkörü közé emelkedett. Legutóbb f. hó 24-én dr. Balázs Endre cluji ügyvéd tartott előadást: „Országépítés objektív megvilágításban” címmel. Az illusztris előadót, aki ez alkalommal is bebizonyította a zsidó problémákban széleskörű ismeretét, nagy óvációba részesítette az érdeklődő közönség, akinek figyelmét úgy az érdekes témakör, valamint a szép előadás mindvégig lekötötte. (WJ.)

— Halálozás. Wiegner Jónásné, szül. Weizs Fanny volt velcheriai földbirtokos, 74 éves korában 57 évi harmónikus házasság után, Targumuresen elhunyt. Temetése peszachi második napján, Targumuresen ment végbe nagy részvét mellett. Halálát kiterjedt rokonsága, köztük veje Gábel Vilmos, a zsidó körházigyesület főtitkára, gyászolja.

— Felrobbant egy lőporraktár Kansu kínai tartományban. Sanghaiból jelentik: Lancsaj városban (Kansu tartomány fővárosa), egy lőporraktár felrobbant. Másfél kilométernyi körzetben az összes házak rombadőltek. Eddig a romok alól 6 halottat, 23 súlyos és igen sok könnyebb sebesültet emeltek ki.

Naponta bosszantják Önt a kellemetlen hálózati zörejek, melyek elrontják a rádiózás örömet.
Miert nem használja Ön a
WEROX
áramszűrőt, mely a zörejeket megszünteti?
Ára Lei 240. Minden rádiószaküzletben.

— Mexikóban letartóztatták Antonio Morenót, a hírhedt kubai banditát. Mexikóból jelentik: A rendőrség letartóztatta Antonio Moreno hírhedt kubai banditát, akit Alexandro néven is ismernek. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy Moreno egyik tettese a legutóbbi hírhedt gyermekrablásnak, amikor is eddig még ismeretlen banditársaság dr Mattson gyermekét elrabolta.

Tökéletes SZÉPSÉGHEZ....
utánozhatatlan árnyalatokban

BOURJOIS
Paris készítményei

Hirdetmény
analfabéta tanfolyam ügyében

Az 1936 április 30-án életbelépett új ipartörvény értelmében a jövőben sem ipari, sem kereskedelmi pályára nem mehet oly egyén, aki legalább az elemi iskola 4 osztályát el nem végezte és erről államnérvényes bizonyítvánnyal nem rendelkezik.

Megállapítottuk, hogy különösen a falvakból beszivárgott zsidó lakosság körében a szülők sok esetben elmulasztották, hogy gyermekeiket kellő időben iskoláztassák. Ezek az új törvény értelmében a legsúlyosabb helyzetbe kerülnek, ha érdekükben intézkedés nem történik.

Mint a transzilvániai zsidóság arra hivatott gyermekvédelmi intézménye, indítva érezzük magunkat arra, hogy az ipari és kereskedelmi pályákra készülő ilyen gyermekek részére tanfolyamokat állítsunk be, amelyek keretén belül az érdekeltek aránylag rövid idő alatt elvégezhetik az elemi iskola 4 osztályának anyagát és évente 2-3 osztály anyagából az állami iskolákban vizsgát tehetnek. Az első ilyen vizsgára jelentkezés határideje április 20-ig terjed.

Felhívjuk ezért mindazokat a szülőket, akiknek gyermekei nem rendelkeznek az elemi iskola 4 osztályának bizonyítványával, ez idő szerint iskolába nem járnak, vagy az iskolaköteles koron túl vannak, hogy ezen tanfolyamokon való részvételre saját érdekében jelentkezzenek. A tanfolyamok az esti órákban tartatnak, azok látogatása teljesen díjtalan.

Jelentkezések irodánkban, Str. Paris 36. Köznapokon d. u. 3-6 április 12-ig bezárólag eszközöltenek.

Transzilvániai Zsidó Arvagondozó Patronage Bizottsága.

Csehszlovákia felé
dehírné meg
új gyári rablárukat
GRUNWALD JAKAB
CALEA C
DECEBAL 23.
TELEFON 74-1.

— Moszkva egyes uccái viz alá kerültek. Moszkvából jelentik: A hirtelen beállott olvadás miatt a folyók kiáradtak és elöntötték Moszkva több uccáját.

— Elsüllyedt egy amerikai gőzös a japán partok mentén. Tokióból jelentik: A hatezer tonnás Bolivia nevű amerikai gőzös a japán partok mentén viharzónába került és elsüllyedt. A hajó személyzetéről semmi hír sincs.

— A bőr megbetegedéseinél, különösen ekzémáknál és furunkulózisnál, a mindig kellemes hatású természetes „Ferenc József” keserűviz — reggelenként felkeléskor egy pohárral bevéve — a gyomorhólygcsatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti s az emésztést és az anyagcserét hathatósan előmozdítja. Az orvosok ajánlják.

— Hó esett Zágrábban. Belgrádból jelentik: A katolikus husvét első napján Zágráb városát hó borította el. A hőmérséklet nagymértékben süllyedt.

— Újabb súlyos összetűzések voltak Indiában a hinduk és muzulmánok között. Londonból jelentik: Az indiai Pendzsab tartományban a hinduk és muzulmánok között súlyos összetűzések voltak. A rendőrség megpróbált beavatkozni, de közöpporral fogadták.

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR
április 30-tól május 10-ig.

50%-os utazási kedvezmény
Vizummentes határátlépés.
Vásárigazolvány egyenként 120 lejért, valamint díjtalan felvilágosítás kapható Európa utazási iroda és a Wagons Lits-Cook iroda összes fiókjainál.
Es „Economia” Cluj, Piata Unirii No. 23. sz.

Az ígéret földje
A KEREN HAJJESZÓD
NAGY PALESZTINA BESZÉLŐ FILMJE

A világhírű Palesztina-film folytatja transilvaniai körutját:
Bistrián az Omnia moziban!

Március 31-én, szerda este 9 órakor
A film előtt Efraim Pistiner ügyvéd tart előadást!

UJ KELET Legújabb hírek

Bratu professzort külföldön fogják operálni

Bucuresti, március 29. Traian Bratu professzor, a Iasi egyetem rektora, aki az ismeretes merényletnek esett nemrég áldozatává, ma a fővárosba érkezett. Megérkezése után Bratu professzor felkereste Anghelcsu dr. közoktatási minisztert, akivel hosszabb megbeszélést folytatott. Bratu professzor rövidesen külföldre utazik, ahol sebészeti-kosmetikai műtétnek veti alá magát.

Marinescu tábornokot rendőrmiszterre nevezik ki?

Bucuresti, március 29. A lapok hosszan foglalkoznak a kormányátalakítás lehetőségeivel. A Lupta „Ujabb állampolitika” cím alatt azon véleményének ad kifejezést, hogy az átszervezés a rendőrségi minisztérium felállításával lenne kapcsolatos, aminek vezetését Gabriel Marinescu tábornokra bízna. Ez az új minisztérium, — írja a lap, — a következő és új állampolitikából eredne. A középvonal megőrzése, a törvényességnek határozott megvédése ugyan a jobb, mint baloldali elemek ellen, a rendezés és igazság minden okának megőrzése. A kormány által eddig hozott határozatok szintén ez a politika sugallta. A Lupta hozzáteszi, hogy az új rendőrségi minisztérium felállítása esetén Tatarescu számára feleslegessé válik a belügyminisztérium vezetése és így talán Iamandit nevezik ki belügyminiszterre.

Victor Antonescu ma délelőtt vidéki birtokáról a fővárosba érkezett. Szerdán a külügyminiszter Belgrádba utazik, ahol a kisantant tanácsa tart értekezletet április 1—2—3 napján.

A Lupta szerint Sztójadinovics a belgrádi értekezleten tájékoztatni fogja társait a kisantant államoknak az olasz-jugoszláv szerződés folytán szomszédaikkal való új viszonyáról.

Hitvesgyilkos munkást tartóztatott le az illovi ügyészség

Bucuresti, március 29. Jon Luca munkás ma beismerte a vizsgálóbíró előtt, hogy verkedés közben megölte feleségét. Még azt is beismerte a hitvesgyilkos munkás, hogy tette után borzalmasan megcsönkította felesége hulláját.

Hitler a Rajna-vidékre készül

Berlin, március 29. A birodalmi kancellári hivatal közli, hogy nem tud Hitler kancellár közeli rajnavidéki utjáról.

A Havas ehhez a következőket fűzi. „Mégis tekintetbe kell venni, hogy a Führer utjait rendszerint titokban tartják egészen az utolsó pillanatig. Lehetséges az is, hogy csak elutazása után fogják közölni a nyilvánossággal, hogy Hitler a Rajna-vidékre ment.

Sztójadinovics táviratválasza Tatarescu és Hodzsa prágai távirataira

Bucuresti, március 29. Sztójadinovics jugoszláv miniszterelnök az alábbi táviratban válaszolt Tatarescu és Hodzsa Milán Prágából küldött távirataira: „Mélyen meghatva attól az üzenettől, amelyet szívesek voltak hozzám intézni, boldog vagyok, hogy kifejezésre juttathatom meglepedésemet az önök által lefolytatott tárgyalások sikere miatt, amely hozzá fog járulni a három baráti szövetséges állam közötti kapcsolatok még szorosabbra való fűzéséhez.”

Titulescu résztvesz az angol koronázási ünnepségeken

Antonescu külügyminiszter belgrádi utjának programja

BUCURESTI, március 29. Titulescu — mint az Epoca jelenti — a hó végéig marad Cap Martinban. Valószínű, hogy a volt külügyminiszter az angol király koronázási ünnepségekre Londonba utazik, de néhány napra Párisban is kiszáll.

Argetoianu áprilisban Rómába utazik információs utra. Nagyon valószínű, hogy kihallgatást kér Mussolinitól és ezután Párisba utazik.

Antonescu külügyminiszter belgrádi programja a következő lesz. A külügyminiszter szerdán utazik el, csütörtökön megbeszélése lesz Sztójadinovicsal és kihallgatáson jelentkezik Pál régenshercegnél, amikor is informálni fogják az olasz-jugoszláv megegyezésről olyan mértékben, ahogyan az Romániát és a kisantantot érdekli. Az utazás alkalmával beszélnek meg Sztójadinovicsnak május tizediki bucuresti látogatását.

Kiutasították a szociáldemokratákat a nemzeti parasztpárt bucuresti ifjusági gyűléséről

Kinos politikai botrány a fővárosi népfiront választási blokk körül

Bucuresti, március 29. (Az Uj Kelet tud.) Kinos politikai botrány játszódott le vasárnap Bucurestiben, a nemzeti parasztpárti ifjuság kongresszusán. Ismeretes, hogy a nemzeti parasztpárt a bucuresti közéleti választásokra népfirontszertű megállapodást létesített a konzervatív párttal és a szociáldemokratákkal.

A gyűlésen meglepetésszerűen éppen a párt ifjusági szervezete helyezkedett élesen szembe a népfiront-gondlattal.

A gyűlés főszónoka Ilariu Dobridor volt, aki támadta Luput a választási lista összeállítása miatt, melyből kihagyták az ifjuság képviselőit, holott a cämpulungi kongresszus erre vonatkozólag határozott. A gyűlés többi szónokai hangsúlyozták, hogy az ifjuság csak

nacionalista szellemű lehet, támadták a kommunizmust és az ország életében helyet követeltek a parasztság és az ifjuság számára.

Ezután következett a gyűlésnek egy meglepő fordulata. Megjelent a teremben a szociáldemokrata pártnak egy küldöttsége, hogy a nemzeti parasztpárt ifjuságával szemben a látogatással fejezze ki rokonszenvét.

A gyűlés elnöksége azonban a szociáldemokrata párt küldöttségét kiutasította a teremből.

A szocialisták ezután természetesen távoztak a gyűlésről. A politikai botrány pedig kinos feltűnést keltett a baloldali partek körében, ugyanakkor pedig érthető meglepedést a választási kartell támadó jobboldali pártok között.

A legfőbb törvényhozó tanács megállapítja:

Az etnikai megkülönböztetés sérti az alkotmányt és a békeszerződéseket

Mi van a magyar határmenti birtokok kisajátításával

Bucuresti, március 29. Ismeretes, hogy a Tatarescu-kormány pillanatnyilag kénytelen volt eltekinteni a kereskedelmi és ipari élet etnikai arányosításától. A vonatkozó javaslat előkészítésére kiküldött bizottság jogász-tagjai megállapították, hogy a másnemzetiségű polgárok legradálása nem iktatható kifejezetten törvénybe, miután ellenkezik az alkotmány és a békeszerződések rendelkezéseivel. Ezért és mert talán a kormány nem kívánta parlamenti vita alá bocsátani ezt a ma még valamennyire kényes kérdést, — Pop Valer dr. úgy határozott, hogy rendelet-törvény útján fogja majd a kérdést „szabályozni”.

„Népünkötől idegen kezék”
A Legfőbb törvényhozói Tanácsnak azonban, amely a törvények fölött a törvényhozói egység, a jog- és az alkotmányosság szempontjából előzetes kontrollt gyakorol, mégis alkalma nyíltott ebben a romániai kisebbségek számára sorsdöntő kérdésben állástfoglalni. Az történt ugyanis, hogy „parlamentari iniciativa”, néhány jobboldali képviselő kezdeményezésére törvényjavaslatot nyújtotta be a „Magyarország felé a határ biztosítása és meg erősítése tárgyában”. A javaslat állítólag „a nyugati határmentén lakó románok tervei és kívánásai alapján” készült el és a falusi és városi ingatlanoknak közzé-ku kisajátítását írja elő. Olyan ingatlanokról van szó, amelyek jelenleg „népünkötől

idegen kezékben vannak”. Az indokolás szerint ugyanis „nyugati határmentén a román elem különböző kisebbségekkel: magyarokkal, szlovákokkal, ruténnel keverten él, olyan kisebbségekkel, amelyek nem illeszkedtek be a román államrendbe. Sőt, mi több, a nyugati határmentén gazdasági erőforrásai kizárólag nemzetünkötől idegen kezékben vannak.

Ennek megfelelően előírja a javaslat, hogy „a 25 holdnál nagyobb, 1914 után nem román etnikai származású polgárok által bármilyen címen szerzett birtokok kisajátításának letelepítés, valamint román kis- és középbirtokok képzése céljából. Az 50 holdnál nagyobb, 1914 előtt szerzett birtokok, valamint a nem román állampolgárok tulajdonát képező földek az állam által megvásárolandók.”

Az alkotmány rendelkezése
A Törvényhozói Tanács II. tanácsa Mihail Magureanu elnöklete alatt Al. Degeanu, Mihail Ilescu és Gh. Nedelcovici tanácsosok részvételével foglalkozott behatóan a törvényjavaslattal. Titu Hancu előadó ismertette a tanács előtt a kérdést, rámutatva arra, hogy a javaslat kizárólag a nemromán származású polgárokat sújtja. Ez az alkotmány 5-ik szakaszába ütközik, amely szerint „a románok etnikai származására, nyelvire, vagy vallásra való tekintet nélkül élveznek minden törvényben biztosított jogot és szabadságot”. Ugyanez az

elv érvényesül az alkotmány 7. és 8-ik szakaszában. A román és nemromán polgárok közötti megkülönböztetés azonban a trianoni szerződés, valamint a kisebbségi szerződés rendelkezéseit is sérti. A kisebbségi szerződés 8-ik szakasza előírja, hogy „minden román polgár egyenlő lesz a törvény előtt, valamennyien ugyanazon polgári és politikai jogokat fogják élvezni, fajra, nyelvre, vagy vallásra való tekintet nélkül.” Végül hivatkozik a tanács a trianoni békeszerződés 63-ik szakaszára, amely biztosítja a magyar állampolgárságra optált birtokosoknak a jogot, hogy romániai ingatlanai tulajdonjogát megtarthassák.

A tanács felhívja véleményezésében a törvényjavaslat szerkesztőit, hogy vegyék figyelembe az alkotmány és a békeszerződések fentebbi intézkedéseit.

Furcsa „mecsetstrájk” a francia hajóért, amelyek nem kötnek ki többé Jaffán

Jeruzsálem, március 29. Az arab tanács azt a meglepő határozatot hozta, hogy nem engedni többé francia turistáknak a mecsetek látogatását. A tanács a francia hajótársaságoknak azon határozata ellen tiltakozik a rendelettel, hogy hajók a jövőben nem Jaffában, hanem Haifában kötnek ki. A muzulmán vezetők ezt olybá tekintik, mint ami súlyosan érinti az egész palesztinai arab lakosság érdekeit. A francia hajók valószínűleg bojkottáltak egy szintizta arab kikötőt a vegyes Haifa kedvéért.

Nem valószínű azonban, hogy a mecsetek látogatásának megtiltása egyáltalában befolyásolná a francia hajótársaságokat.

LEGUJABB SPORT

A Vulturii legyőzte a Gioriat, az U eldöntetetlenül játszott Jmbolian

Cluj, március 29. (Az Uj Kelet tud.) Hétfőn az ország legtöbb városában labdarúgó-mérkőzéseket játszottak. Eredményeinek a következők:

Jimbolia, Universitatea—Bohn 3:3 (1:1).
Arad, Vulturii Lugoj—Gloria 3:0 (2:0), ezerkétszáz néző, mindhárom gólt Scira lötte.
Resita, RMTE—Electrica 3:2 (3:1).
Timisoara, Titanus—Freidor 2:0 (0:0).
Uioara, CA Cluj—Solvay 2:0 (1:0).
Petroseni, Jiul—Jugosz-Loven-Zenta 5:2 (4:0). Nemzetközi.

Bucuresti, Makkabi—Sportul Studentesc 3:1 (0:0).

Harminchatos keret állította a válogatóbizottság össze. Bucurestiben jelentik: Az április 18-án Bucurestiben eldöntésre kerülő Románia—Csehszlovákia válogatott mérkőzésre való tekintettel a válogatott bizottság hétfőn este ülést tartott, amelyen harminchatos keret állított fel, amelyből majd a csapatot összeállítják. A keretben a Victoria 7 játékosal, a Ripensia 6, a Venus, AMEFA ötöt, a Rapid négy, a CAO három, a Juventus kettő és végül a Chinezul egy játékosal van képviselve.

A FERENCVÁROS NYERTE A BECSI HUSVÉTI TORNÁT

Bécsből jelentik: A husvéti torna második fordulóját hétfőn játszották le és az a Ferencváros csapata nyerte. Eredmények:

Ferencváros—Rapid 4:2 (3:1). A Ferencváros góljait Toldi (2), Kemény és Sárosi lötték. A Rapid részéről Binder és Schmistik voltak eredményesek.

Austria—Hungária 4:1 (2:1). A vezetőgőlt a Hungária lötte, Sindelar kiegyenlített, majd Neimann a vezetőgőlt lövi. Fordulás után Neimann és Sindelar lötték az Austria további góljait.

A torna végleges állása a következő:

1. Ferencváros	2	0	0	11	4	4
2. Rapid	2	1	0	1	5	6
3. Austria	2	1	0	1	6	8
4. Hungária	2	0	0	2	3	7

Nachod, Kispest—Nachod 8:2 (3:1).